

Dissertatio juridica inauguralis de privilegio Hamburgensium de non-appellando

<https://hdl.handle.net/1874/343283>

39.

DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE

Privilegio Hamburgensium
De Non-Appellando.

Q U A M

SUB AUSPICIO SUMMI NUMINIS

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JOANNIS GEORGII GRAEVII

Politices, Eloquentiae, & Historiarum Professo-
ris Ordinarii,

NEC NON

Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimaque

Facultatis JURIDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Publico examini subjicit.

WILHELMUS SCHROËDER HAMBURG,

Ad diem 2. Decemb. hora locoque solito.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc xc.

DISSERTATIO JURIDICA
IN APOSTOLIS
DE

Privilegio Hamburgenſium
De Non Appellando

JOANNIS GEORGI CRAVVI

Politicæ, Historiæ & Hiſtoriarum Profeſſoris
in Ordine
NEC
PRO GRADU DOCTORATUS
summiſſis in UTRIQUE JURE HONORIS & PRIVILEGII

WILHELMUS SCHROEDER

TRAJECI ad RHENUM
Ex Officina FRANCISCI HALM, Academicæ
Typographi, ch. lxx.

P R O O E M I U M.

*I*qua Imperiales inter liberas Civitates Imperio & Imperatoribus suam à primis quasi incunabulis ope & auxilio comprobavit fidelitatem, certè Hamburgum, dulcissima Patria, est. Nec pro affectu hic loquor, sed ex vero. Et ne suspectum hoc testimonium meum, quasi domesticum, videatur, ad tot eximia ipsi, ob bene merita, ab Imperatoribus subinde concessa Privilegia provoco. Ut autem è pluribus pauca, pro instituti ratione, huc referam, neminem puto latebit egregium illud ab Imperatore Fridrico I. impetratum Privilegium, quo Civitati huic non piscaturam saltem in Albi flumine ad duo milliaria ex utraque urbis parte concessit, sed & constituit, ut Mercatoribus Hamburgensibus una cum mercibus suis & navibus, absque telonio à mari usque ad Civitatem liberè navigare liceat: quam liberam in Albi navigationem contra Regem Dania huc usque eam asseruisse ex Stypmanno de Jur. Naut. C. 9. n. 9. probat Joh. Theod. Sprengerus in Inst. Jur. Publ. L. 3. C. 33. p. m. 505. Ceterasque ei, cum quibus ea de causa antea litigasset, civitates sponte illam, reservato saltem petitorio, cessisse, idem testatur. Imo non libera solum Hamburgensibus in Albi navigatio, sed & jus exigendi vectigalia ab omnibus navibus, Hamburgum praterentibus, competii; in cuius tamen compensationem Magistratus tenetur cadus in Albi a Civitate usque ad mare ponere, eosque facta tellecta servare. Cum autem tempore Ottonis Ducis Luneburgensis Albi fluvius è regione huius Ducatus digressionem faceret, alveumque mutaret seu potius extenderet, jam dictus Dux Otto novum ibi vectigal instituere & sic per consequens jus, quod solis Hamburgensibus competebat, quodque longissimo & hominum memoriam excedente tempore quiete possederant, turbare & infringere ausus est. Et quanquam pro coloranda Luneburgensium causa dici velit; quod iste rivus dictus die Suder Elbe ad Ducatum Luneburgensem pertineat, & ita Ottonem jure fecisse, cum unicuique Principum in suo territorio vectigalia instituere liceat: in aperto tamen est & ante omnium oculos positum, quod iste rivus neque originem neque exitum proprium habeat, atque sic non novus sit fluvius, sed vetus siumen mansisse, licet in aliqua sui parte sit

divijum. Posito autem non concesso, quod iste rivus ad Ducatum Luneburgensem pertineat, non tamen permiffum est, sine speciali indulto Imperatoris, vectigalia imponere. per l. vectigalia 2. & l. non solet. 3. & tot tit. C. vectig. nov. inst. non posse it. l. vectigalia 10. ff. de Publ. & vectigal. Jus enim vectigalium imponendorum spectat ad solum Principem h. e. Imperatorem. Et quamvis hic excipiat, quod subditi Ducatus Luneburgensis etiam sint privilegiati, ita ut ipsis frumentum in flumine die Suder Elbe dicto, devehere liceat; atque sic quoque Duci Luneburgico jus sit, subditorum navibus vectigalia imponere: hocce tamen Privilegium Hamburgensibus nondum innotuit, ergo prius probandum. Ponamus autem tale Privilegium adesse, hoc tamen ita intelligi & exaudiri debet, salvo jure tertii quæsito pro ut est textus in C. suggestum, de decimis. facit quoque l. quotiens, & quæ ibi notantur. C. de precib. Imper. Offer. unde & ibi Bartol. notat. quod beneficia Principum debeant concedi sine gravi alterius injuria. Nam omnes confirmationes Rescripta & Privilegia etiam summi Principis, ut Papa vel Imperatoris, intelliguntur concessa cura cujusque injuriam sive præjudicium per text. in l. 2. §. merito. 10. & §. si quis à Principe 16. ff. ne quid in loco publ. Imo privilegium, ex post facto nocivum esse incipiens tertio, revocatur etiam à judice inferiore, quando de causa revocatoria constat, & etiam per Principem concedentem, si de causa revocatoria non constaret; nec debet Privilegium, quod incipit enormiter ledere, ad moderationem reduci, sed in totum revocatur per supra dicta & alia jura vulgata. Princeps enim tametsi supremus & solus legibus potestivus sit, per suam tamen gratiam nunquam præsumitur alteri jus quæsitum auferre, quin potius legibus vivere, maxime cum non Civilis tantum, sed & Naturalis, imò Divini juris dictamen sit, suum cuique tribuere, alterum non ledere. §. 3. Inst. de J. & J. l. digna vox 4. C. de LL. facit. c. quamvis de rescriptis in 6. Præterea licet nullæ aliæ adessent rationes, hæc tamen sola sufficere posset, quod Privilegium illud nunquam in usum deductum sit, sed Civitas Hamburgensis semper & omni tempore jus prohibendi devehionem frumenti & aliarum rerum in Albi flumine habuerit, adeò ut si Privilegium aliquod Luneburgenses habuissent, hæc immemoriali præscriptione, jam dudum verum esset sublatum. Certum enim est, quod Privilegium verum per non-usum amittatur, etque per contrarium usum temporis legitimi ac a jure requisiti præscribatur, per text. in C. si de terra X. d. Privileg. & excess. Privilegiat. l. 32. & 39. ff. d. Legib. Eo enim ipso, quod privilegiatus concesso sibi privilegio,

gio, non utitur, & per alios in contrarium fieri patitur, videtur juri suo renunciaſſe, arg. l. ult. ff. de ſervitut. l. 10. ff. ſi ſervit. vind. juri autem pro ſe introducto quilibet renunciare poteſt. per d. C. ſi de terra, & l. ſi quis in conſcribendo 51. C. de Episc. & Cler. & l. ſi quis in conſcribendo 29. C. de Pactis cum ſimilib. Pluribus quidem hæc deduci poſſent, ſicuti etiam deducta ſunt in ſcripto quodam Conſilio quod mihi, Vir Nobiliſſimus atque Excellentiſſimus Dn. D. Gothofredus Barithius & Citus Lipſienſium Celeberrimus, Præceptor, Hoſpes ac Patronus meus nunquam ſatis deſiderandus, communicavit: Verum enim vero ne falcem in alienam meſem mittere, aut me illius cauſa judicem aut arbitrum conſtituiſſe videar, ultimam illius analyſi & deciſionem ſuperioribus relinquo. Proximum ab his Nundinarum ab Imperatore Carolo IV. ei indultum Privilegium eſt, quo ſub poena mille marcarum auri violare aut quovis modo impedire advenientes vel recedentes Advenas interdictum legitur apud Linnæum P. 3. lib. 7. c. 23. n. 11. Præterea jure etiam Stapula celeberrimum hoc Europæ Emporium gaudet, primum quidem conſuetudine longiſſimique temporis præſcriptione queſito, poſtea vero ab Imperatore Friderico I. Viennæ d. 14. Jul. 1482. ſolemniter confirmato, adeo, ut Anno 1556. & ſeqq. omnes naves frumentum per oſtodecim miliaria vehentes, coegerim Hamburgenſes ad ſe appellere, ut ibi venderetur, referente hæc ex Dreſſero Linnæo l. c. n. 8. Sic nec minori optimè hujus Civitatis meritorum argumento eſt, quod ſepe laudatus glorioliſſimus Imperator Fridericus I. illud juris tribuerit civitati Hamburgeniſum, ut nemo intra duo circum-circà miliaria caſtellum ſeu propugnaculum extruere vel habere debeat: que & ſimilia Privilegia alia ab Adolpho III. Comite Hoſſatie & de Schourwenbourch quoque poſtea confirmata vide ſis apud Lambecium de Orig. Hamb. lib. II. N. 13. p. 7. Caterum inter Privilegia Hamburgeniſibus conſeſſa non inſimum ſibi locum vindicat de Non Appellando Privilegium, primum ab Imperatore Carolo IV. conſeſſum, poſtea vero à Ferdinando II. confirmatum & adauctum. Quo de in præſentiarum diſputatione hæc mihi aliquanto latinus dicendi dabitur occaſio, quam quidem materiam, veluti præctiſcam & ſtatutariam magiſque frequentiore præ aliis tanto magis hæc vice ſelegi, quanto turpius alias alicui æſtimatur jura ignorare illius Civitatis in qua verſatur, & in qua natus eſt. per l. 2. §. 43. ff. d. Orig. Jur. Omnium autem optimè juxta cauſas materiam hæc tractari poſſe credidi. Deus igitur cæpta ſecundet!

C A P. I

De Beneficio Appellandi

E T

Non-Appellandi in Genere.

Um vocabulum appellare generale sit, & variè secundum varios significatus, accipiatur, non omninò abs re fore credo, priusquam rem ipsam aggrediar, pauca quædam de hujus verbi significatione præmittere. Appellare itaque interdum idem significat, ac blanda oratione alterius pudicitiam attentare *l. item apud 15. §. appellare 20. & §. aliud 22. ff. de Injuriis.* Sic etiam appellare debitorem eleganter & propriè pro eo quod crebrius dicitur, *interpellare*, id est, ab eo, quod debet, reposcere *l. fidejussor. 16. §. fin. de Fidejussoribus.* In eandem sententiam illud est *Columell. lib. 1. cap. 7.* Vel optima nomina non appellando, fieri mala, fenerator Alsius dixisse fertur, vulgus non sollicitando. Sic & *Seneca lib. 5. de Beneficiis, Fenerator quosdam debiores non appellat quos scit decoxisse. item Valerius Maxim. lib. 4. cap. 8. ibi. Neque de sorte quenquam debitorum suorum neque de usuris à suis appellari passus. & lib. 6. cap. 2. ibi. pecuniam spondi, quo nomine nunc appello.* Passim etiam sumitur pro implorare, sic *Livius lib. 2. appellat Tribunos cum auxilio nemo esset, & lib. 38. si se appellet, auxilio ei futurum.* ita etiam *Valerius Maxim. lib. 6. cap. 3. ibi. quod ut illi nunciatum est, ad Consulis tribunal currens, Collegiumque Tribunorum appellavit. item Cicero Vos, vos appello, fortissimi viri.* Et hæc posterior significatio in jure est propria. *l. 1. circa fin. Ex quibus caus. maj. l. 30. C. de Appellationibus.* in qua significatione etiam nos hic accipimus, & Appellare eum dicimus, qui auxilium superioris, adversus inferioris Magistratus injuriam implorat. Est itaque secundum *Wesemb. in Paratit. ff. de Appellat. num. 3.* Appellatio, ab inferiore Judice ad superiorem gradatim facta provocatio, ut is causam antea quidem cognitam,

gnitam, sed ut appellans intendit, injuste definitam, denuo cognoscat, & sententiam prius latam in melius reformet.

§. II. Originem appellationis si respiciamus, sunt qui à prima omnium rerum origine, & ex Paradiso, cœlestique Hierarchia deducere conantur. Ita enim *Camillus Borellus in Decis. tom. II. tit. 33. num. 4. & 5.* Cum Lucifer sui supremi gradus, & pulchritudinis, aliorumque donorum prerogativa superbiens ad propriam sui gloriam referens, ad sui Omnipotentis Dei similitudinem & equalitatem se reddere præsumeret, & ad apostatandum contra suum Superiorem, ex Angelica natura nonnullos induxisset, qui aversi, invidia & odio à summo Deo divisi. Angeli autem boni, Deum intuiti, persisterunt, Deo ipso revelante, gratiaque sua cooperante, illi adhaeserunt, ipsorum beatitudinem præscientes, ut dicit *Magister sententiarum lib. 2. distinct. 4. & 5.* Unde à Luciferi gravamine (qui alium Monarchiæ Dominum qui novas oppressiones & gravamina omni Angelica cohorti & Ordinibus afferre intendebat) non ferentes, sed appellantes, speculantes in sapientiam Divinam, sortes facti sunt apud eundem Deum Optimum Maximum, decreto contra illos, & authorem, cœlorum exilio, & prælio magno dejecti, de quibus *Esaias c. 14. Ezech. cap. 28. Lucæ c. 10. Joannis Apoc. cap. 12.* Quo recursu, & appellatione ad supremum Judicem devoluta, litigantes Angeli boni sententiam primam, ac victoriam reportarunt. Enim vero accusatio potius hæc, quam appellatio fuit: non enim Secunda ibi, quam appellatio semper præsupponit, sed Prima saltem Instantia agebatur. Deferebant enim Luciferum Angeli Deo, utpote primo & immediato Angelorum Judici competenti, eumque criminis quodammodo læsæ majestatis, & quasi perduellionis accusabant, adeoque accusatores quidem seu actores, non appellantes erant. Idem ferè de ejusdem *d. l. seq. n. 6.* à Protoplastis petito exemplo iudicium ferendum, dum ita inquit: *Secundo ita fremente eodem Diabolo, quasvit primos parentes à recta via iinere divertere, quos cum per aperta mendacia falsasque imposturas à veritatis tramite abduxisset, causa coram Deo ventilata, pœna timore perterriti, ab impulsore Diabolo seductos fuisse, defensionis, & recursus mediis ad eundem Dominum appellantes (eisi ipsi ex mandatorum inobservantia fuerint puniti) cognitore Domino, cognitione facta, decretum fuit, dataque maledictio Diabolo præ omnibus animalibus, & bestiis agri, & quod esset inimicitia inter ipsam & Diabolum, & quod ipsa comereret caput ejus, & alia, que scripta sunt Genes. c. 3.* Tantum enim abest, ut primi parentes ad Deum provocaverint, ut vocati potius

& citati à Deo respondere ad proposita debuerint, & licet instituta contra eos inquisitione culpam à se invicem amoliri & transferre in serpentem Diabolum, voluerint, eumque adeo fraudis & seductionis accusaverint, nemo tamen propterea hanc inter respondendum factam exculpationem & accusationem dixerit appellationem, cum nec sententia, nec Judex à quo, nec ad quem, adeoque nulla planè appellationis adsuerint requisita. Minus denique cum *Andrea de Isernia in capitulo 1. §. præterea si inter duos num. 30. de prohibita Feud. alien. per feder. ex lib. 1. Reg. cap. 22.* Appellatio à Saulo & Davide derivanda: quod nimirum oppressi à Saulo ad Davidem recurrerint; quoniam omnis appellatio ab Inferiore ad Superiorem fieri debet *l. 1. §. 3. ff. de Appell. Novell. 23. c. 4.* tunc temporis autem David nondum Rex, multo minus Sauli superior erat. Quare, si denique ex Sacris fundamenta & quasi initiamenta Appellationis desumenda essent, pro formato Appellationis quasi Judicio illud æstimarem quando Moyses *Exod. 18. & Dent. c. 1. v. 17.* Consilio Soceri sui Jetro, certos inferiores Judices constituit, à quibus deindè ad ipsum Moyssem provocare licuit. In Novo autem Testamento appellationem obtinuisse, vel solus Paulus Apostolus suo testatur exemplo, dum *Actor. 25. v. 11.* à Festo ad Cæsarem provocavit. Et quidni Juri Divino appellatio conveniens sit, cum & meris Juris Naturalis principiis nitatur, quia species defensionis est, dum quisque, qui se gravatum & injuria affectum putat, ad potentiorum seu superiorum confugere solet. *Vid. Reinb. Bacchov. ad. Treutl. vol. 2, disp. 33. Th. 1. lit. A.* Finis igitur Appellationum, ut in fine præcedentis §. indicavimus, primarius est, ut iniquitas vel imperitia inferiorum judicantium à superiore corrigatur *l. 1. pr. ff. de Apell. c. ideo huic 17. caus. 2. q. 6.* Secundarius verò, ut quandoque illud, quod in prima Instantia omissum, eà suppleatur aut deducatur *l. 6. §. 1. C. de Appell. decantatissimo illo secundæ Instantiæ remedio probandi: Nondum deducta, deducam, nondum probata, probabo.* Cujus requisita latius referuntur *in l. 4. C. de Temp. & repar. appell. & in Recess. Imp. Noviss. de Anno 1654. §. wie ebenmassig &c. 73.*

§. III. Tametsi autem, ut ex fine judicari potest, saluberrimum Appellatio Juris beneficium sit, adeo ut & à Baldo in *leg. un. C. si de momentan. possess. &c.* vocetur, theriaca contra judicis venenum. Et *Bernhardus in lib. de Consideratione ad Eugenium dicat,* appellationem esse grande & generale bonum, idque tam necessarium, quam. Sol mortalibus
Quia

Quia tamen multi eo hodie abutuntur, saltem ut lites in infinitum protrahant, & ad verlarium sumptibus vexent; sive ut Ordinatio Camerae Imperialis loquitur *Part. 2. tit. 28. §. dar zu. ibi. damit sie etwa ihre gegenheit zu endlichen verderben / und verlassung der Sachen / oder zu ungebührlichen vertragen dzingen / oder desto lenger in niessung der Guter sitzen bleiben &c.* Non immerito hodie pluribus in locis ista proccacitas appellandi, per Privilegium de Non Appellando Magistratibus concessum restricta est.

§. IV. Cæterum duplex Non-Appellandi deprehenditur Privilegium, Absolutum aliud, aliud Restrictum. Illud generaliter ad omnes causas & quamcumque litis quantitatem pertinet; hoc vero certis solummodo causarum vel quantitatum limitibus inclusum est.

§. V. Absoluto Non-provocandi jure gavisi jam jam olim sunt Præfecti Prætorio, *l. 19. C. de Appell. l. 8. C. de Episc. Aud. l. un. C. de sentent. Præf. Præf.* Nec non Senatus Romanus in Statu etiam Monarchico, ex oratione D. Hadriani Imperatoris in *l. 1. §. 2. ff. de Appell.* Idem postea Electoribus quoque à Carolo IV. Imperatore in *Aurea Bulla Tit. xi.* tributum est. Neque immerito; cum enim Electores membra Imperii, Majestatisque adeò Imperatoriæ quodammodo participes sint, ob quod & crimen læsæ in eos committi vulgo statuitur: æquum Imperatori quoque visum fuit, etiam in hoc supremæ Majestatis jure eos, uti, frui: noluitque denegari Electoribus, quo de exteri gloriantur Reges ac Principes, quibus tamen ratione dignitatis haud quaquam cedunt, ut verè quondam dixerit B. Lutherus: *Die Churfürsten / schreiben Königen / Euer Liebe / und nicht Euer Gnadem / den sie sind Königen gleich geachtet / in Tischreden. c. 38.* Quod Privilegium postea quoque à subsequentibus Imperatoribus, in specie autem ab Imperatore Ferdinando I. *sub dato 2. Maji Anno 1559.* & Rudolpho II. *sub dato 14. Julii Anno 1600.* confirmatum esse testatur *Carpzov. Dissert. de Privil. Elect. & Ducum Sax. de Non-Appellando pos. 34. & 36.*

§. VI. Sed, ut ut omnibus omnino Electoribus à Carolo IV. primitus concessum fuerit, præter Saxonem tamen & Brandenburgicum (quibus & Bavarum jungit *Lauterbach. in Compend. ff. d. Appell. lit. P.*) vix ullus retinuit, quia non-usu potius, & desuetudine rursus amiserunt. Nam etsi quidem *Textorius ad Recess. Imp. Noviss. disp. xi th. 79.* de veritate hujus asserti inde dubitare, taleque privilegium amitti potuisse negare velit, quod Privilegia Electorum in Aurea Bulla permunita sunt

clausula cassatoria, quæ impediret, quo minus contrariæ consuetudini locus esse queat. *vid. Gail. lib. 2. obs. 60. n. 12.* Maximè cum Moguntino quoque & Palatino, Electoribus hocce Privilegium, non obstante longissimi temporis non-usu, à Friderico III. Imperatore denuò fuerit confirmatum. Indeque etiam *Christ. Gastelius in Specul. Jur. Univ. cap. 33. n. 138.* referat: quod hodie ab Electoribus non appelletur, excepto Colonienli & Trevirensi, quia limitato gauderent privilegio. Nihilominus tamen contrarium mihi longè verosimilius videtur. Præterquam enim, quod experientia, optima rerum omnium Magistra *l. 32. ff. de LL.* satis superque de hoc attestetur; clausula illa cassatoria: *Das woserne etuer solchem Privilegio zu wieder von denen Churfürsten an das Cammergerichte appelliren wurde / solches allerdings kassilos und unbändig seyn solle &c.* Non id operatur, ut ab omni præscriptione & amissione Privilegium hoc immune præstet, sed hoc solummodo, ut excipiente Appellato, vel Judice à quo, omni effectu tam suspensivo quam devolutivo destituatur appellatio, eaque pro non interposita, & sententia pro re judicata habeatur; pariter, uti in privatorum per pacta & stipulationes acquisitis juribus fieri videmus. Si his clausula talis adjecta sit, v. g. in servitute altius non-tollendi, *Das woserne solch en Verprechen zu wieder etwas de facto dahin gebauet wezden solte / solches der andere keines weges zu leiden / sondern zu all und jeder zeit selbst eigenthätiger weise umbzuwerffen und einzureissen befugt sein solle.* Propterea tamen præscriptio non excluditur, accedente præprimis facto servientis contrario; legaliter enim hæc accipienda sunt, maximè, quia ex lapsu temporis lege definiti, usu & patientia, juris esse incipiunt, quæ de facto antea tentata sunt. *arg. l. 8. pr. ff. quem serv. am. l. 10. ff. si serv. vind.* Accedit, quod jura & Privilegia in hoc majori, legibus publicis autoritate pollere nequeant, utpote quas desuetudine seu usu contrario, quasi tacito populi consensu, abrogari expeditum est. *l. 32. §. 1. ff. de LL.* probari hoc vel solo Privilegii Nundinarum exemplo non-usu amissibili poterit. *ex l. 1. ff. de Nund. cap. 15. x. de Privil. & excess. l. 7. C. de bis qui accus. non poss.* Quare dum Electores suo Privilegio, data occasione usi non sunt, sed appellationes ad Camera admiserunt, tacito quasi consensu & patientia seu non-usu, desuetudine inumbrari, & à Camera suam quasi libertatem privilegio hætenus restrictam, præscribere passi sunt. *arg. l. 6. ff. de S. P. U.* Quod autem de Brandenburgico Electore scribit *Perr. Heig. P. 1. quest. 4. n. 32.* illud

illum de Non-Appellando Privilegium quondam amisisse, ac postea per singularem concessionem ab Imperatore Rudolpho II. denuo recuperasse, cui assentitur *Dom. Arum. in discurs. 5. ad Aur. Bull. Conclus. 13. in f.* diserte repugnat verbis ipsius Imperatoris Rudolphi II. qui Anno 1586. Privilegium de Non-Appellando quo ad Electorem Brandenburgicum saltem renovavit: ita enim inquit: über hundert und mehr Jahren / und also weit über Menschen-Gedencken eingeführt / hergebracht / gebrauchet und behalten worden / das niemand vonder Churfürsten zu Brandenburg Urtheilen / Decreten, Erkenntnis und abschieden &c. an unsern Dozsheren / unser und des Reichs Cammergerichte zu appelliren macht gehabt / & verß. hergogen aber / *ibi.* Seine Liebe und derselben lobliche Doz-Elern waren auch bey solcher ihrer Churfürstlichen befreihunge bisanhero gornhlichen gelassen worden. it und obwol Seine Liebe solchen muhtwillen in dero Lande bishero nicht gestattet / auch dasselbe ferner nicht nachzulassen fug und macht hatte & postea das wie solche der Churfürsten zu Brandenburg hergebrachte gerechtigkeit des nicht appellirens von ihren Urtheilen / Decreten und Erkenntnissen / dessen sie wie obgemeldet ohne des befugt / und bisher unverruht erhalten. &c. *Vid. latius Carpzov. in Comment. ad Leg. Reg. c. 9. sect. 8 n. 9.* Nec Serenissimis tantum Saxonix Electoribus, sed reliquis etiam Ducibus & Principibus Domus Saxonix competit. Prout ex verbis Privilegii Ferdinandini: und also dem gantzen Stamm und Hause zu Sachsen / solche gerechtigkeit des nicht appellirens betwilliget / erneuert / gestercket und bekrzeftiget / pluribus deducit & probat *Carpz. Dissert. de Privil. Elect. & Ducum Sax. de Non-Appellando c. 5. pos. 47. num. 1. seq.* Quod tamen in Brandenburgicis Principibus non item obtinere statuit *Gassel. in Spec. Jur. Un. pag. m. 740. n. (6.)*

§. VII. Nemo autem tale Privilegium concedere potest, nisi superiorem non recognoscens, juraque summi Imperii seu Majestatis & Regalia habens *L. 1. §. 4. ff. à quib. appell. non licet. Vid. Borell. tom. 2. tit. 33. n. 1215.* Proinde solus in Imperio nostro Imperator, adhibito tamen Statuum Imperii consensu, privilegium de Non-appellando concedet. *Carpzov. d. Diss. de Non appellando c. 3. pos. 35. num. 46. & pos. 37. & 38.* Nam cum Privilegia hujusmodi Camera Imperialis jurisdictioni quodammodo derogatoria sint, hæc autem non ab Imperatore solo, sed statibus simul, ex prima Maximiliani I. Imperatoris & Statuum Imperii fundatione, dependeat, *vid. Recess. Imp. de Anno 1541. §. und damit ausserhalb merito & horum consensus requirendus erit quoties de illius jure & præjudicio agitur; quia ejus demum est relaxare vincula*
obligatio-

obligationis, qui imposuit; cumque omnes id Imperii Status attingat, ab omnibus quoque approbandum videtur. Reliqui igitur Imperii Proceres, Principes aut Duces, ut ut tantum alias in suis territoriis, quantum Imperator in Imperio, posse ferantur, appellandi tamen facultatem subditis auferre nequeunt, quia Imperatori & Camera una cum subditis suis subjecti sunt, & ne in eorum alias arbitrio esset, se suosque Imperiali Judicio & jurisdictioni eximere subditos. Provocatio enim ad Imperatorem indubiè subjectionem importat, arg. l. 14. ff. de jurisd. Andr. Knichen de Subl. & Reg. terr. Jur. c. 3. n. 189. Nisi fortasse & ipsi Privilegio forte de non-Appellando Camerae jurisdictioni exempti sint Principes, nam tunc quin & in territoriis suis, certo modo restringere appellandi libertatem, vel etiam Magistratibus inferioribus de non-Appellando ad se privilegium concedere possint, nullum est dubium; quia tunc cessat prohibitionis ratio. Atque ex his facile nunc erit dijudicare: Num Statutis Appellandi libertas tolli possit? Si enim in præjudicium Camerae non tendat, rectè cum Hieronimo Magonio, Petro Caballo, Bartolo & aliis id affirmatur: Sin minus, cum Camillo Borello, Joach. Mynsingero, Andrea Knichen, Joh. Melch. Clezelio & pluribus aliis, potius negandum.

§. VIII. Regulariter verò ab omnibus Imperii Statibus appellare ad Cameraam permissum est, quia Imperatorem omnes pro superiore agnoscere tenentur. Adeò ut & in Comitibus Ratisbonensibus de Anno 1532. tit. 2. §. Nachdem auch etliche 12. & Ordin. Cam. Imp. Part. 2. tit. 28. §. und dieweil 2. Statibus Imperii expresse prohibitum sit, subditos suos ullo modo, minis, juramento, aliave pœna à communi hoc Appellationum tribunali arcere aut deterrere: partim quia Appellatio species defensionis est, quæ ne Diabalo quidem deneganda, teste Carpzov. Pract. Crim. P. 3. q. 105. num. 23. Nisi quatenus quis ipse huic beneficio spontè renunciaverit, vel, propter Privilegium de non-appellando, suo Principi vel Magistratui singulariter concessum, appellare non possit d. tit. 28. §. und dieweil 2. vers. es were dan & d. §. Nachdem auch etliche 12. vers. es were dam sache &c. Partim & vel maxime quod in præjudicium Imperatoris & Camerae id tendat, si jurisdictioni illius se suosque subtrahere velint. d. Ord. Camer. l. c. verb. sondern auch dem Kayf. Cammer-Gericht und desselben jurisdiction, zum höchsten abbruchig &c.

§. IX. Sed quæritur hic: An jure Imperator tale Privilegium alicui possit

possit concedere, eo quidem effectu, ut & à Successoribus revocari nequeat? R. Affirmando utrumque. Et quamvis derogare quodammodo jurisdictioni Imperii id videatur, Imperator autem, ut Administrator Imperii, jura illius magis conservare, quam minuere, & ut semper Augustus potius augere debeat. Nihilominus tamen (1) derogatio ista tanta non est, ut propterea jurisdictioni ipsi quicquam decedat, quin exercitium tantum restringitur, unde & quodammodo derogari saltem diximus. Ita enim (2) videmus supereminentem semper Camera reservari potestatem & jurisdictionem, quo de attestatur relatio Consiliariorum. Div. Augusti Elect. Saxon. Abrahami à Bock & Joh. ab Oberritz de insinuatione Privilegii Saxonici facta Camerae sub dato Spira d. 28. Jul. Anno 1560. his verbis: *Hierauf ist den andern Gerichts-tag welcher den 24 dieses Monats gehalten worden / durch den Kammer-Richter und alle Bysitzere / dieses unfers begehrens / mit annehmung des Privilegii vorbehaltlich des Romischen Reichs und Kayserlichen Majestat præminentz, und Gerechtigkeit / auch mannigliches interesse &c.* Idemque factus est ipsemet Imperator Ferdinandus I. in literis testimonialibus factæ insinuationis sub dato Spira eodem die & anno, hisce verbis. *Ist dieselbe (insinuation) doch vorbehaltlich des Heiligen Reichs Ober- und Gerechtigkeit / auch mannigliches interesse und einreden / dagegen jederzeit vorzubringen / so viel recht / hiemit angenommen. Nec aliata fuisse intentionem D. Augusti Elect. Saxon. Privilegium de Non-appellando impetrantis, propria ejus verba testatum faciunt, quæ leguntur in literis supplicatoriis Imperatori exhibitis. Es ist auch ein und der andern meiner freundlichen lieben Vettern / der Fursten zu Sachsen gemuht nicht / dadurch Ew. Kayf. Majestat und dem Heiligen Reich gebührenden gehorsam zueutziehen / oder sonst Ew. Kayf. Majestat dem Reich und desselben Kammer-gericht an ihrer hoheit / præminentz, und reputation etwas abzubrechen &c. Vid. Carpzov. de Privil. Elect. & Ducum Sax. de Non-appellando cap. 7. pos. 72. num. 17. & seqq. maxime in casu, de negatæ vel protractæ justitiæ. Imo (3) concessio ejusmodi de Non-provocando Privilegii, nihil aliud est, quam delegatio quædam, seu mandatum jurisdictionis supremæ, ita ut vice Imperatoris status illi in suis territoriis in Appellationibus ipsi judicent; unde & tales Principes in suis ditionibus pecularia ut plurimum, ad imitationem Camerae Imperii summa Appellationum Tribunalia habere solent, quale v. g. in Aula Serenissimi Elect. Saxon. Dreldæ supremum Appellationis est iudicium; das Churfürstl. Sachsf. Appellation-Gericht, in quo non nisi*

appellationum causa tractantur. Ut taceam (4) in commodum magis Imperii & Imperatorum id cedere, cum enim Camera tot Processuum centuriis repleta, imo penè obruta sit, adeo ut vix ac ne vix quidem omnibus sufficere videatur, sed lites ibi, non sine gemitu litigantium, serè immortales fiant, ita, ut dudum in proverbium abierit: Spiræ lites spirare, nunquam exspirare. Ideo Imperator in hoc quoque Imperii præprimis verò subditorum commodum non parum augere videtur, dum cursum administrandæ justitiæ eò melius promovere, per mandatam quasi aliis cognoscendi in Appellationibus potestatem, intendit.

§. X. Et licet alias successores in Regnis præprimis Electitiis quale nostrum Imperium est, ex factis Antecessorum non obligentur, attamen procedit illud in personalibus quidem obligationibus, fallit autem in iis conventionibus quæ justæ sunt, bonumque Reipublicæ respiciunt, quia salus Reipubl. suprema etiam successoribus lex esse debet. *Vid. Job. Philipp. in Usu Pract. l. 1. T. 2. Eclog. 16. ubi n. 6. imo, inquit, Principis priorum Principum Contractus & permissa rescindens proprium factum impugnare intelligitur; cum factum vel contractus de mortuorum Principum hodierni Principis esse censeantur, eo, quod semper unum idemque Imperium, & eadem semper Respublica sit.* Nec interesse existimamus, ex lucrativa an ex onerosa causa Privilegium acceperit. Nam sicut donationes inter vivos semel à donatario acceptatæ revocari nequeunt §. 2. *Inst. de donat. & l. 35. C. eod.* ita nec ejusmodi ex gratia concessa Privilegia, quæ meræ donationes sunt; siquidem in contractibus quoad effectum obligationis Princeps non alio, quam privatorum jure utitur *arg. l. 4. C. d. LL.* quæ igitur servare obstrictus fuit defunctus, ea quoque nec ejus successor revocare poterit; non universalis seu hereditarius, quia heres factum defuncti præstare tenetur; non singularis seu electus, quia respectu antecessoris pro extraneo habetur, nemini autem de facto prædefuncti extranei seu tertii disputare conceditur. Neque obstat, quod Princeps gratis concedendo alicui Privilegium, videatur hoc tacitè sibi reservasse ut illud possit revocare pro lubitu. Præterquam enim, quod propositum in mente retentum nihil operetur *l. 50. ff. d. Condit. Indeb. l. 7. C. de Cond. ob caus. dat.* nisi expressè sibi id reservaverit, prout plerumque fieri videmus, hac annexa clausula: *Jedoch uns / unsern Erben und Nachkommen / an unserer hohen Obzigkeit / Gerichten und Landesfürstlichen Gerechtigkeiten ohne Schaden / So behalten wiet auch uns / unsern*

uneren Erben und Nachkommen bevozt / diese Ordnung nach erfa-
 derung der Hofsurst uners Gefallens zuendern / zuvermehrren und zu-
 mindern / gantz oder zum theil aufzuheben &c. post mortem definit
 concedentis mutanda voluntas l. 4. ff. Conduct. arg. l. 4. ff. de adim. vel
 transf. leg. ergo nec ejus successor morte ita confirmatam voluntatem de-
 functi mutare poterit. arg. l. 54. & 55. ff. de R. I. Atque in præsentī casu
 eo minus, quoniam Privilegium de Non appellando non à solo Impera-
 tore, sed consensu simul Statuum Imperii conceditur, qui mortuo etiam
 Imperatore adhuc super sunt, nec factō suo contrariari possunt.

C A P. I I.

I N S P E C I E

D E

Hamburgensium Privilegii

Definitione, Divisione, Causa efficiente itemque subjecto.

§. I. **P**ostquam de Beneficio Appellandi & non-Appellandi in ge-
 nerè priori capite diximus, dicendum nunc aliquid erit de
 non-Appellandi Privilegio Hamburgensium in specie. Ne
 autem contra regulas disputantium fecisse videamur,
 dum teste Cicerone lib. 1. de Oratore, Omnis disceptatio,
 quæ de re aliqua suscipitur, à definitione incipere debeat, ut intelli-
 gatur, quid sit, quo de disputetur: qualem qualem Privilegii hujus descri-
 ptionem & nos præmittemus. Est itaque Privilegium Hamburgensium
 de non-Appellando jus singulare Magistratui Hamburgensium compe-
 tens, quo infra summam sexcentorum & juxta Ferdinandi II. Impera-
 toris extensionem, septingentorum florenorum Aureorum ad Came-
 ram

nam Imperialem prohibentur appellare litigantes, nec ultra eam, nisi prævia juramenti cautionisque præstatione, iis permittitur, coercendæ frivolè appellantium temeritatis ergò ab Imperatore concessum.

§. 2. Privilegium igitur Hamburgensium de non-Appellando duplex est; aliud primum seu originarium à Carolo V. concessum, aliud renovatum & à Ferdinando II. Imperatore Anno 1634. d. 31. Mart. auctum. Quod Privilegium typis quidem publice hæctenus nondum excusum, in Archivo tamen civitatis reservatum, mihi quæ à Viro Amplissimo atque Consultissimo Dn. D. Gerharo Schroedero causarum in Patria Patrono celeberrimo, Fautore meo honoratissimo communicatum. Illud autem cum hujus fundamentum sit, meritò hic potissimum & principaliter quoque in considerationem veniet. Duabus autem constat partibus, quarum prior Appellationis, *intra certam* quantitatem, *prohibitiva*; posterior *extra illam*, sub certis conditionibus *permissiva* est, de singulis suo loco separatim.

§. 3. Causa Efficiens hujus Privilegii de non-Appellando alia, ut ita loquamur, Primitiva fuit, alia Secundaria seu Accessoria. Illa Præscriptio, hæc Confirmatio Imperatoria est. De Præscriptione ipse attestatur Imperator *in verbis Privilegii pag. 401. Wie wol sie und ihre Vorfahren / vor zweihundert und mehr Jahren / mit sonderlichen Privilegien, Exemption, Freyheiten / Statuten und præscribirten gewonheiten unter andern dermassen versehen / das von ihren / deren von Hamburg uhrtheilen nicht weiter noch anderer gestalt / dann auf ihre Stadt-Buch appellirt oder beruffen werden solle / wiesie den bey solcher Freyheit / von obberuhrter zeit an / bis dahin ruhiglich und unbehindert gelassen / und dawiederz nicht beschwueret woren.* Duo in his verbis declaranda veniunt (1) quæ & qualia antiquiora illa Privilegia fuerint? (2) quid phrasiologia ista, *auf ihre Stadt-Buch appelliren / sibi velit?* Certe varia subinde Hamburgum tum ab Imperatoribus tum & à Ducibus, tum Comitibus adhuc Holsatiæ, accepit Privilegia. Ita enim non Imperator solum Sigismundus Anno 1421. jus de Non-Evocando ei concessit, sed & ante eum Anno 1292. ab Adolpho, Gerharo, Adolpho & Henrico Comitibus Holsatiæ & Schouwenborch id juris impetrarunt, ut à sententiis Senatus Hamburgensis ad eos non amplius, prout antea, *authore Lambecio Rer. Hamb. lib. 2. n. 480. p. 244.*, solitum fuerat, appelleretur, sed ipse Magistratus solus cognoscat, quod vetus Privilegium hic, ut ex computatione temporis Colligere est, Imperator Carolus respexisse videtur. Cæterum cum hujusmodi Privilegia, olim quoque

jam

jam jam moris fuerit in Statuta librorum (uti hodie præsens hoc Carolinum) referre, *teste Lambec. l. c. n. 478. p. 243.* eaque subinde in Statutis repetere, & illius observantiam denuò inculcare, prout Carolinum hoc nostrum in Statutis modernis quoque *Part. 1. T. 37. 38. 40. & passim*, insertum & commendatum legimus, factum est, ut Imperator deinde Carolus V. hoc in Statuta relatum Privilegium, à Ducibus Holsatiæ acquisitum & diuturnis utentium moribus comprobatum, expressè confirmaverit, prohibueritque ne & in posterum aliter quam secundum tenorem Statutorum & quo usque ea appellationes permitterent, à sententiis Senatus Hamburgensis provocaretur: Das von ihren / deren von Hamburg Urtheil nicht weiter / noch anderer gestalt den auf ihr Stadt-Buch appelliret oder beruffen werden solle.

§. IV. Et quanquam alias inter DD. nondum convenerit, Num tale jus præscriptione possit acquiri? Mihi tamen affirmatum verior sententia videtur. Cum enim Privilegium Non-Provocandi expressè concedi possit, quid ni etiam præscriptione & consuetudine ceu tacita Principis voluntate aut conniventia acquiri. *arg. l. 32. §. 1. l. 35. & 40. ff. de LL.* Nam quicquid est concessibile, illud etiam est præscriptibile *l. 3. §. 4. ff. de Aq. quot. l. 23. ff. de aqua & aqua plu. arcend. l. 3. C. vet. nova instit. non posse Schurpf. cent. 3. consil. 90. n. 47.* Quin imo, & Regalia & Reservata Imperatoris temporis immemorialis præscriptioni supposita esse, firmiter *Recess. Imp. August. de anno 1548. §. und soll unser 54. §. wen auch ein außgezogenet 56. & §. wo aber innerhalb Menschen gedentien 64. Bocer. de Regal. cap. 4. num. 45. & seqq. Andr. Knichen de Sax. non provoc. jur. verb. Ducum Saxon. cap. 1. num. 64.* Quare ergo Jus de Non-Appellando, quod est de Regalibus, præscribi immemoriali nimirum Præscriptione non posset? *vid. Carpzov. Dissert. de Privilegio Elect. & Duc. Saxon. de non-Appellando pos. §. n. 1.* quam opinionem pluribus dudum defendit *Andr. Knich. d. tr. verb. jus cap. 2. num. 147. & seqq.* Cum itaque Hamburgenses tale de non-Appellando Privilegium ultra ducentos annos jam quiete possederint, ante quam hoc Carolinum consecuti sunt, uti ex ipsis Privilegii verbis in princ. hujus §. relatis apparet: facilè hinc videmus non novum aliquod Privilegium ab Imperatore Carolo V. introductum s. concessum, sed vetus, quod Præscriptione jam jam acquisiverant, saltim confirmatum esse. Quod & postea, à singulis Imperatoribus subsequenter confirmari fecerunt Hamburgenses. An verò ulteriori adhuc confirmatione opus sit? de eo dubitari quis possèt: & li-

et alioqui datum & confirmatum non egeat successoris confirmatione ; *Andr. Knich. de Saxon. non provoc. jur. verb. Electorum cap. 1. n. 201. Rol. a Valle Consil. 13. n. 32. Felin. in cap. 1. x. de Probat. & is quoque cui per electionem sceptrum Imperii defertur , pactis & conventionibus antecessorum , quæ ratione officii Regis initæ fuerunt , obligetur Christ. Besold. de Success. Reg. lib. 3. dissert. 2. Anton. Peregr. de Jure. Fisc. lib. 2. fol. 109. Nihilominus tamen majoris securitatis ergo confirmationes imperari solent. *And. Knich. d. l. num. 202.* A quibus autem confirmatio petenda ab Imperatore solo , an à Statibus simul Imperii disquirendum adhuc meretur. Certè cum Imperator solus , ut superius *Cap. 1. §. 7.* deduximus , tale Privilegium sine præcitu Statuum concedere nequeat , idem ferè de confirmatione asserendum videtur ; cum Confirmatio seu Renovatio , sit quasi nova , vel de novo facta concessio ; Enim vero diversa hic utriusque reddi potest ratio. Concessio cum alienationem seu restrictionem supremæ jurisdictionis inducat , in præjudicium Imperii , sine Statuum illius , utpote de Summa Majestate participantium *vid. supr. Cap. 1. §. 5.* consensu nequit ; Confirmatio nihil alienat , sed alienatum se revocare nolle saltim promittit. Illud ex liberalitate , hoc ex necessitate quodammodo fit ; nec enim Successores concessa à Majoribus Privilegia auferre pro lubitu posse , *supra jamdum Cap. 1. §. 9.* probavimus. Sed quid si aliqua sui parte declarandum vel extendendum esset ? Distinguendum hic arbitramur *cum Hartmanno Pistore Consiliario Elect. Saxon. qui à Dn. Pro-Electore requisitus , in scripto quodam sub dato Senfelix. 10. Jan. 1600. ita distinxit : An nempe extensiones ac declarationes novi aliquid importent , quod vel privilegio adversaretur , vel de quo nec tacitè nec expressè Privilegium seu declaratio loqueretur ; an verò nuda petatur interpretatio seu declaratio , quæ in prima dispositione ac Privilegii intellectu subsistat ? Et priori quidem , non posteriori casu Statuum consensu opus esse statuit.**

§. V. *Causa Impulsiva sive responsal apulium* partim Civitatis Hamburgensis merita in Romanum Imperium fuerunt ; quo de verba Privilegii : *pag. 402. Angesehen solche ihre demutige zimliche bitte / auch die getreue dienste / so ihre Doztern weiland unsern Dozfahren am Reich / Romischen Kaysern und Koningen loblicher gedechtnis / und dem heiligen Reich oft williglich gethan &c.* partim malitia abutentium appellationibus , utque cursus justitiæ administrandæ tanto magis promoveatur , qui appellationibus ad Cameram , ob res sæpe minoris summæ protraheretur in verb. *So wurde doch je zuzeiten von denselben ihren Gericht*

richten durch ihre Burger und Unterthanen aus unmotturft und allein zur
 erweiterung. (ita enim omnino rectius pro vermeldung legendum *cum*
Limnao Tom. 3. lib. 7. cap. 23. credimus) gefährlichen verzugs / verlen-
 gerung und außflucht des Rechts &c. Quod eo magis hoc nostro ma-
 litioso seculo metuendum, quo omnibus Germaniæ admodum litigiosæ
 litibus atque malitiis coërcendis, Judicium Camerale non est sufficiens:
 sæpe enim unus Procurator mille lites agit, quas omnes si enumeraveris
 inter viginti quatuor Procuratores, numerus litium multum millia ex-
 cedit, *teste Dom. Arum. in discours. 5. ad Aur. Bull. Conclus. 15. pag. 230.*
 Cum autem olim Divus Hadrianus Senatui, *l. 1. §. 2. ff. à quib. appell.*
non licet. & Justinianus Imperator magnificis iudicibus suis Privilegium de
 Non-Appellando concedere potuerit *l. in offerendis 37. C. de Appell.*
 Cumque octo Curia majoris Francorum, quatuor Hispanorum, Rota
 Romanorum, quadraginta Venetorum, Curia Neapolitana, Medio-
 lana, pleraque judicia tum publica tum privata disceptent ac definiant
 citra provocationem *Joh. Bod. lib. 1. de Republ. Cap. 20.* quid ni etiam ho-
 die Cæsarea Majestas idem juris Hamburgensibus tribuere potuisset. Licet
 enim Imperator omnem omninò jurisdictionem & superioritatem à se
 abdicare non possit. *Cagnol. l. imperium n. 157. de Jurisd. Roland. à Valle*
Consil. 1. n. 138. & seq. & consil. 80. n. 2. vol. 2. quia alias esset homicida
 suæ dignitatis *secundum Bald. in §. 5. cap. licet causam sub num. 7. extra de*
Probat. Interim tamen negandum non est, Imperatorem rectè concede-
 re Regalia salva Majestate Imperii, id est, superioritate, majoritate &
 honore. *Becc. Consil. 56. num. 61. Surd. Consil. 127. n. 5.*

§. VI. Subjectum duplex est, aliud Recipiens seu *cui*, aliud Patiens
 seu contra *quod* datum est. Illud est Civitas Hamburgensis. Sicuti
 autem jus non-provocandi seu extrema provocatio inter summa recen-
 setur Regalia, huic consequens est, finiri appellationem in eo qui Ma-
 jestatem habet, seu quod idem est, extremam constitui provocationem
 ubi Majestas est. *Dom. Arum. ad Aur. Bull. discours. 5. th. 13.* cujus ita pro-
 prium jus summæ ac ultimæ cognitionis, ut ab ea avelli nunquam pos-
 sit. *Henn. Arnif. de Jur. Majest. lib. 2. cap. 4. num. 3. Bodin. lib. 1.*
de Republ. c. 10. Unde etiam *supra cap. 1. §. 7.* diximus, quod non
 nisi ab eo, penesquem *то uдеюв* & summa in Republica potestas est,
 illud concedi possit. Ita etiam ex parte subjecti Recipientis quodcun-
 que de non-appellando Privilegium, semper jus superioritatis territorii
 requiritur: quod jus cum & Civitati Hamburgensi, ceu Imperiali, com-

petat, dubium non est, quin capax hujus Privilegii fuerit. pari enim passu Liberæ Imperii Civitates cum Principibus Imperii ambulant, uti multis confirmat *Ernest. Coshman. Consil. 29. n. 523. & mult. seqq. vol. 3.* habent namque in suo districtu & territorio jura Principis *per text. in l. prob. bere 3. §. plane 4. cum §. seq. ff. quod vi aut clam. Reink. de R. S. & E. lib. I. class. 4. cap. 20, n. 12.* propterea *Bart. in l. infamem 7. n. 14. ff. de Publ. Jud.* dicit: Civitatem Liberam tantum posse in suo populo quantum Imperator in Imperio. Cum itaque Principes Imperii hujus Privilegii capaces fuerint, cur non ergo etiam Liberæ Imperii Civitates, & sic per consequens Hamburgum capax esse possit. Negat quidem *Limneus P. 3. lib. 7. cap. 23. num. 7.* Hamburgum immediatam Imperii Civitatem esse, ex ea ratione, quod olim Duci Holsatiæ præstiterit Homagium. Verum contrarium velex eo patet, quod *Woldemarus Dux Sleswicensis, qui auxilio Canuti 6. Regi Daniæ Civitatem Ottoni IV. Imperatori subtraxerat, Comiti de Orlemund nomine Albrechto donaverit, hicque Albrechtus Civitati libertatem prætio 1500 marcarum puri auri concesserit. Spreng. in Inst. Jur. Publ. lib. 3. cap. ult.* quam libertatem postea *Adolphus IV. Comes Holsatiæ Civitati confirmavit. Sic libera facta Civitas, titulorenen tantum sub Imperio Holsatiæ Comitum permansit, inquit, Dresserus de Præcip. Germ. urb. pag. m. 308.* Cum itaque Hamburgum hodie nullum superiorem recognoscat præter Deum & Cæsarem, facile videre licet, Immediatam & Liberam Imperii Civitatem esse *conf. Spreng. d. lib. 3. cap. 28. pr.* Et quid multis hoc deducere opus est! habemus hac de re expressam sententiam in Augustissimo Camerae Imperialis Judicio *d. 6. Jul. Anno 1618. Spira promulgatam, qua Urbs Hamburgensis Libera Imperii Romano-Germanici Civitas & Imperatori atque Imperio immediatè subjecta declaratur. Refere hanc sententiam Lymnaus §. 4. lib. 7. cap. 23. his verbis:*

In sachen des kaiserlichen Fiscalis, amptshalber Kläger contra Holslein / pro interesse, und Hamburg / ist die Sache vor beschloffen hie mit angenommen / darauf und allem subzungen nach zu recht erkant / das gedachter Herzogen vorgetwendetes interesse, angeregter exemption halber ungeachtet / Burgemeister und Racht der Romischen kaiserliche Majestät / und des heiligen Reichs hohen Obzigkeit / und ohnmittelbahren subjection sich beklagter massen eigenes gewalts zwerbzechen / und freizumachen / nicht geziemet noch gebuhret / sondern daran zu viel und unrecht gethan / sich dessen hinfubzo gantzlich zuenthaltten / und das

Das besagte Stadt Ihrer Kayserl. Majestät und dem Heiligen Reich ohne Mittel zuständig / unterworfen und verwand / auch von männiglich davor zuerkennen / und deswegen sie Burgemeister und Råht des Reichs anlagen / steuer und burden zuleisten / auch derselben ausstand zubezahlen schuldig und zu solchen allen zu condemnieren und zu verdammen sein ; jedoch mehrerwehnten Herzogen ihre spruch und foderungen / so sie sonst gegen gedachte Stadt zuhaben vermeinen / ordentlicher weise / Rechts / ob sie wollen / auszuführen hiemit unbenommen / sondern vorbehalten &c.

§. VII. Subjectum Patiens s. contra Quod Privilegium de Non-Appellando datum est sunt omnes litigantes coram Magistratu, sive sint Cives s. Extranei, Actores vel Rei, Nobiles vel Ignobiles, Urbani vel Rustici, Clerici vel Laici, imo licet quis forum alias personaliter privilegiatum habeat; omnis enim omnino prohibetur appellatio à quocunque etiam interponatur, *in verb. privil. p. 402.* also das nun hinfort in ewig zeit / von Burgern oder Untertanen gemeldter Stadt Hamburg / und sonst maniglich hohen und niederen standes niemand ausgenommen. Nam dictio universalis in negativa quoscunque includit. *Bart. in l. generalia. §. uxori ff. de usufr. legat. Ludolph. Schrader de Feud. part. 10. sect. 5. num. 71. Bursat. Consil. 16. num. 48. Tantumque efficit quantum specialis expressio, Cephal. Consil. 59. n. 11. Aym. Craves. Consil. 469. num. 3. ac operatur non minus, quam si de singulis inspecie facta esset mentio arg. l. 23. pr. ff. de S. P. U. Surd. decis. 365. n. 30.* Singulare quid tamen quoad Ducem Wirtebergicum notat *Colleg. Jur. Argentorat. lib. 49. tit. 2. th. 2. n. 8.* ubi distinguitur: si forensis contra subditum agat in territorio illius Principis, qui hujusmodi quoque Privilegio gaudet, an forensis reservaverit sibi à principio statim processus jus provocandi ad Cameram, an non: priori casu non obstante tali Privilegio appellatio à Duce Wirtebergico permittitur, posteriori verò casu denegatur. Privilegium Hamburgensium autem eo quoque usque extenditur, ut licet alias appellaturus immediatè etiam Imperatori subjectus esset, si tamen vel ob continentiam causæ, vel ratione contractus, vel delicti, vel etiam ratione rei Hamburgi sitæ conveniatur, appellare non possit, quia tali casu pro subjecto quodammodo habeatur Hamburgensi. Nec enim absurdum est hominem unum eundemque diver-

sit respectibus, diversoque jure ac diversis qualitatibus ceteri, l. 16. ff. de in Jus vocando cap. cum capella extr. de Privileg. cap. ex liter. de probat. ubi Gloss. in verb. vices duorum. late Nicol. Everb. in loco, de tanquam seu respectivis Andr. Gail. lib. 1. Observ. 30. num. 8. Unde est quod legimus, Carolum V. Imperatorem sibi ipsi, non tamen ut Imperatori, verum ut Archiduci Austriae, mandata dedisse his verbis:

Wier Carl und Romischer Kayser / entbieten dier Carl Ertzherzog zu Oesterreich Gerlac. Buxdorff. ad Aur. Bull. Conclus. 64. circ. fin. Sic, Imperator licet summum habeat Imperium, ac potentia & dignitate omnes antecedit, adeo ut in secularibus nec Pontificis Jurisdictionem vel superioritatem recognoscat, Carpzov. Disput. de Privil. Elect. & Duc. Sax. de Non-appellando cap. 1. pos. 10. num. 23. respectu tamen Feudi à Pontifice dati, superiorem illum agnoscere tenetur lib. 2. Feud. cap. 100. Incidenter adhuc primò hic movetur quæstio: An & personæ Misera- biles, quibus alias in L. un. C. quando Imper. inter pupill. &c. speciali- ter hoc Privilegium datum est, ut statim ad Imperatorem provocare, etiam in prima instantia possint, hoc Privilegio teneantur? ad quam quæstionem affirmativè respondendum esse puto: quia Privilegium de Non-Appellando serè eundem finem habet quem Imperator in Privilegio Miserabilibus Personis concessio intendit; nim. ut causæ eorum statim & sine longiori lictis sufflamine coram omnium superiore expediantur. Atque ita nullum ipsis præjudicium affertur, licet hoc Pri- vilegium etiam illos teneat. In quantum enim à Senatu Hambur- gensi non appellatur, perinde erit, sive statim in prima instantia ad Senatum, sive ad Imperatorem provocent. Deinde etiam hic quæ- ritur: An & Peregrinus reconventus Hamburgi appellare prohibea- tur? quod iterum affirmandum erit, propter connexitatem causæ, & quod reconventio cum conventionem ejusdem naturæ est, Actorem- que jurisdictioni Judicis Rei subiciat, cujus enim in agendo actor observat arbitrium, eum habere & contra se judicem in eodem nego- tio non dedignetur. L. Cum Papinianus 14. C. de sentent. & interlor. omn. judic. l. 22. ff. de Judicis Brunnem. in Process. Civil. cap. 10. num. 1.

C A P. I I I.

De Materia seu Objecto.

§. I. **J**usto ordine juxtaque methodo ut procedamus posteaquam præcedente capite de Subjecto actum fuit, jam de Materia seu Objecto agendum erit. Ad quod generaliter referuntur causæ quæcunque five Civiles five Criminalis, five Reales s. Personales, Capitales vel non Capitales in verb. pag. 402. von keinem bey-oder Endurtheil / Erkenntnis oder decret, so an ihren Stadt Gericht / und einen Raht dasebst ergehen / ausgesprochen und erofnet werden. Et quanquam tres saltim exprimantur causæ civiles quarum duæ personales, mutuum nimirum & injuriarum actio, unaque realis vindicatio scil. ædificiorum urbanorum in verb. in sachen bekänliche schulden / Injurien oder scheltwozt und die geben der Stadt belangend / sub generali tamen subjuncta clausula, und sonst gemeinlich in allen Sachen / da die anfängliche Klage / oder Hauptsache nicht über Sechshundert gulden heimisch in Gold / reliquas quoque causas comprehendi circumstantiæ suadent: quia alias finem, quem maximè respexerunt hoc privilegio promovendi nimirum administrationem, amputandique frivolum justitiæ protractionem in verb. pag. 401. inf. So wurde doch je zu zeiten von denselben ihren Gerichten / durch ihre Burger und Unterthanen / aus unnoturft / und allein zur erweiterung gesetzlichen verzug / verlengerung und außsicht des rechtens / an uns und unser Keiserlich Cammergericht zu appelliren, unterstanden / daraus dan die volziehung gerechter und wolgesprochener Urtheile verhindert wurden / auch dieselbigen ihre Burger und Unterthanen sich selbst und ihre widerparteyen in mercklichen schaden und verderben fuhrten / welches dan gemeiner Stadt Hamburg / zu abnehmung ihrer Nahrung / und sonst in ander mehr wegen zu hohen beschwerden gelangte / minimè consequerentur. Unde non dubitandum, quin & ad emtionem venditionem, locationem conductionem, nec non quoscunque alios tam verosquam quasi contractus pertineat. Confirmatur hoc expressè à Ferdinando II. Imperatore in declaratione & extensione Carolini hujus privilegii Anno 1634. facta, quin & in specie ad transactiones, causam dotis, litteras Cambiales omnesque honestos contractus & causas mercatoriat,

torias, nec non decreta gravamen irreparabile non continentia, cujus-
 cunque demum summæ his fuerit, ulterius producitur in verbis:
 oder aber da sonst die Sache Schuldforderung betreffen thete / welche
 nach Verordnung 2 und 3 articles Tit. 20. & Tit. 40. art. 2. 3. & 4. Part 1.
 Stat. Hamb. mit öffentlichen unlaugbaren und unverbälfchten Brief-
 und Siegeln / Handschriften / Willkühren / Verträgen / Geprahts-Ver-
 schreibungen Wechselbriefen / und andern glaubwürdigen contracten, die
 keine unehliche zusage in sich halten / wenn gehozter massen die Haupt-
 summa auch 700. Goldst. ubertreffen thete / unangesehen die ursache
 der Schuld in der Obligation specificiret, und ausgedrucket / oder nicht/
 konte bewiesen werden; der Debitor und beklagter aber demselben nicht
 nachkommen / sondern ohne rechtmessige wohlbegrundete Ursachen
 von dem bestande / oder de viribus obligationis zweifelerregen / oder dar-
 wieder vortheilhaftige und andere / als in obbesagten andern art. Statut.
 Specificirte Auszuge und Exceptiones gebrauchten / oder aber dieselbe
 nicht alsbald und zum nechsten Gerichts-Tage / oder innerhalb der zeit/
 da dem Debitori die bezahlung zuthun / ist auferleget / mit gleich gut-
 lichen glaubwürdigen Documentis, erwiesen wurde und sonst in sge-
 mein in allen Sachen / welche obermeldter gestalt nicht 700. Goldst.
 heimlich an Haupt Summa ohne die zinsen / Schaden und andern in-
 teresse, beweisslich ubertreffen / oder aber der Stadt gebende / Injurien,
 die sein verbal oder real, burger oder peinlich intenciret, wie auch in Sa-
 chen Factoreyen, Mascopeyen, Boddemerayen, Wechseln / Asscuran-
 tien, und so auf rechnungen beruhen / auch sonst alle andere Kauf-
 mans gewerbe und handel betreffend / desgleichen von schlechten beschey-
 den / welche kein unwiederbringliches gravamen nach sich fuhren / son-
 dern durch die Hauptliche Erkantnis repariret werden konnen / oder
 aber wen nach gesprochener Urtheil der Widerfallige teil umb anstand
 oder Dilaton beyin Rath oder Untergericht angefuchet / oder sonst die-
 selbe Urtheil genehm gehalten.

§. II. Num & in criminalibus obtineat; videndum. Sanè cum in cau-
 sis criminalibus poenam corporis afflictivam importantibus, nulla planè à
 Camera recipiatur appellatio p. *Recess. Imper. 1530. §. item als jetzt etliche-*
95. Ord. Cam. P. 2. tit. 28. §. item naedem auch 5 Gail. lib. 1. Obs. 1. num 27. &
28. Ruyter Ruland. de Commiss. P. 1. lib. 2. cap. 3. num 8. domitiana omnino
quæstio esset, quærere velle, num in his privilegium hoc de Non-Appel-
lando locum habeat; cum nec extra causam privilegii Appellatio in iis
detur. Quod si verò causæ istæ poenam corporalem non afferant, sed
multam saltim fisco applicandam, pro quantitate nimirum summæ dicti-
tatæ, perindè ut in aliis civilibus, idem obtinere statuendum erit. Vid.
Mysing. cent. IV. obs. 41. num. 4.

§. 3. De causis Matrimonialibus res non æquè expedita videtur, cum quantitatem litis sexcentorum florenorum excedere dici nequeant, nec matrimonia propriè æstimationem admittant, actionesque proinde ad aliùm planè finem, quam litis æstimationem tendant; enim verò quia causæ matrimoniales Ecclesiasticis accensentur *C. gaudemus 8. x. de divorciis. Limmaus lib. 9. cap. 2. n. 186.* in quibus nec Imperatori nec Cameræ juris dicendi potestas relicta est; jure præprimis hodierno, quo post Osnabrugensem Pacificationem cuique Statuum Imperii in suo territorio vi superioritatis cura religionis jure proprio competit, *Textor ad Recept. Imp. Noviss. Disp. xi. th. 89.* idem omninò, quod de Criminalibus antea, hic quoque de Matrimonialibus causis dicendum, etiam sine Privilegio hoc, Provocationem ad Imperatorem vel Cameram, ob non fundatam illorum jurisdictionem, minimè concedi. Ut ut autem ad Imperatorem vel Cameram, ob dictas rationes appellari nequeat, non tamen omnes idèd provocationes in Matrimonialibus penitus cessant. Quemadmodum enim inter Status Protestantes singulifèrè singula habent Consistoria sive Dicasteria Spiritualia, tam inferiora, quam superiora, in quibus causæ Ecclesiasticæ tractantur; ita quotidie videmus in iis quoque ab inferioribus ad suprema Synedria appellari. Nescio autem quid sibi velit *Textorius d. Disp. xi. th. 90. p. m. 250.* inquires: *Hodie tamen vel apud Status Evangelicos causa nonnulla de Jure Canonico inter Spirituales relate, veluti Jure Patronatus Decimarum &c. Sapius ad Judicia secularis cognitionem vocantur, & id circo non dubitamus, in talibus appellationes licitas esse.* Negatur enim de Jure Patronatus & Decimarum à Statibus Evangelicis Secularibus, cognosci. Nam ut taceam duplicem repræsentare personam Principem, Secularem & Ecclesiasticam, dupliciaque inde & separata judicia Secularia habere; tantum abest, ut de Jure Patronatus & Decimis aliisque similibus causis Spiritualibus in foro Seculari agatur, ut potius omnes hujusmodi causæ ad forum Ecclesiasticum seu Consistoria remittantur: Neque idcirco non dubitandum est, quod in illis (sicuti & in Ecclesiasticis aliis omnibus) appellationes licitæ sint, sed ideo potius, quia & inter Protestantes Consistoria, ut dixi, inferiora & superiora habentur, adeoque ab illo ad hoc provocare licet: Insignem igitur errorem errare dicendus esset, si in hujusmodi materiis à Statibus Protestantibus appellari ad Cameram posse, ut videtur, statuerit.

§. IV. Porrò quæritur: An in Hereditatis petitione, ubi ad edendum

Inventarium vel juratam specificationem agitur, Privilegium de Non-Appellando locum habeat? quod itidem asserendum: quia nullum adhuc adest liquidum, nulla litis quantitas, ut adeo ignoretur, num massa hereditatis infra sexcentorum florenorum summam, an eam transcendens sit. In dubio igitur pro jure potius Magistratui s. Civitati quæsito pronunciandum videtur, cum nemo adeo dives præsumatur, & sæpe plus de facultatibus alicujus speremus quam in illis est. §. 3. *F. qui ex ex quib. caus.* Quod quidem minus dubii habet si Reus appellare velit, partim, quod sibi ipsi contrarius videretur, negare hereditatem, & tamen prætere excessivam illius quantitatem: partim, quod appellaturus semper probare prius debeat excessum; quando igitur in mora est Reus edendi Inventarium, ipse in culpa est quod probari excessus nequeat. Aliud verò dicendum erit si Actor appellare velit, qui tamen cum juramento in litem, credulitatis, admittendus videtur.

§. V. Demum dispiciendum: An in Injuriarum actione indistincte Privilegium de Non-Appellando obtineat, & quid si æstimatoriè ad summam sexcentorum florenorum majorem actum fuerit? Resp. videtur adhuc tum obtinere hoc Privilegium (1) partim, ob verba hic expressa & generalia (2) partim, ob rationem juris, quoniam injuriarum actiones admodum odiosæ, adeoque potius abbreviandæ quam extendendæ sunt *per cap. odia. 15. de R. J. in 6.* (3) quia fama hominis omnium rerum pretiosissima & in æstimabilis est, graviorque oculorum amissione habetur. *Brederod. tr. de Appellat. P. 1. t. 19. pag. m. 245. lit. C.* adeoque licet actor ex sua opinione æstimet injurias mille aut pluribus etiam solidis, quia tamen de vera ejus quantitate, utpote ex moderatione Judicis tota demum constituenda, haud constat; dici non potest, quod summam appellabilem revera contineat libellus. Nisi fortassè Judex jam jam ad summam usque competentem, æstimationis quantitatem moderaverit. Imo quoties alias in puncto devolutionis dubitatur, utrum summa Ordinationi vel Privilegio sit conformis, tunc in Camera juramentum appellanti defertur, sub hac forma: ut juret malle se carere tanta summa, quam ab interposita appellatione desistere *Ord. Cam. P. 2. tit. 28. §. und sonderlich 4. vers. und wo ein zweifel Breder. d. l. pag. m. 246. lit. A.* Quanquam in actione Injuriarum etiam infra summam appellabilem Camera Imperialis appellationes recipiat. *Gastel. Spec. Jur. c. 33. n. 116. p. m. 733.* Hac de re quoque in sic dicta Ordinatione Appellationis §. 5. Statutum est, quod, summa litis & rerum incerta,

si eam appellabilem neget adversarius, & Magistratui tam ratione poenæ, ab Imperatore, ob denegatam appellationis ad Cameram delationem, metuendæ, quam restitutionis idoneam cautionem offerat, sententia executioni mandari debeat, *verbis*: Anfall aber die taxatio Summæ capitalis als in immobilibus und dergleichen ungewis / auf solchen fall wif *CC.* Raht / wen der Appellat darauf / das die Summa sich nicht appellabel befindet / beruft / und die inhibition wegen der poen und restitution genugsahm verburget / mit der execution verfahren. evitare tamen executionem tali casu appellaturum posse, si vel per peritos rerum taxatores vel alia ratione puta per emptorem, adcertum pretium se offerentem, æstimationem illarum probare velit, nec æquitati nec rationi juris seu Privilegii contrarium æstimaverim, dummodo citra moram & protractionem malitiosam, intra definitum fortè ad hoc à Judice spacium, id fiat.

C A P. I V.

De Forma.

§. I. **C**onstituimus supra *cap. II. §. 2.* Privilegii nostri duas partes Prohibitivam sc. & Permissivam: utriusque sua peculiaris hinc, qua distinguuntur, consideranda natura & forma est. Et cum in priori pro Formali certa litis quantitas, sexcentorum nimirum & ex Ferdinandina ampliacione, Septingentorum florenorum summa, in posteriori verò varia ab appellante præstanda exigantur, de singulis paulo distinctius agendum.

§. II. Quemadmodum autem Imperator & Camera non omnes indifferenter cujuscunquæ summæ appellationes recipiunt, sed primitus quidem eas saltem quarum valor 50. ad minimum florenos excedebat *Ordin. Camer. P. 2. tit. 28. §.* und sonderlich 4. postea vero ad centum quinquaginta in *Recess. Imper. Spirens. de Anno 1570. §.* als wter dann 66. brevique deinde ad trecentos in *Recess. Imper. Spirens. de Anno 1600. §.* wie wol nun auch 14. & cum appellationes adhuc nimium frequentarentur, malitioso provocantium ausu, ad quadringentos usque thaleros in *Recess. Imper. Noviss. de Anno 1654. §.* viertens sol 112. novissimè

summa appellabili aucta. In Camera hodie appellationes non admittuntur, nisi summam hanc quadringentorum thalerorum lites excedant, vel minimum compleant. *Mysing. cent. 3. Obs. 89. Brederod. tr. de Appel. P. 1. tit. 19. pag. m. 244. lit. D. Gail. lib. 1. Obs. 123. num. 1.* ita terminos hos juris Communis de Non-Appellando ad Cameraam ex singulari quoque gratia uni vel alteri Statuum Imperii dilatari quandoque atque ampliari ab Imperatore posse, exemplo præsens hoc nostrum Hamburgensium Privilegium est, à Gloriosissimo Imperatore Carolo V. Ad sexcentos & à Ferdinando II. Anno 1634. d. 14. Mart. ad septingentos usque florenos extensum in verb. und darum mit wol bedachten Rath / guten zeitigen Racht und rechten wissen den vorzugenanten Burgermeister und Racht der Stadt Hamburg solch ihr vorgedachtes Privilegium, als jetzregierender Römischer Kayser in allen und jeden Clausulen, Articeln inhalt / Meinund Begreiffung nicht allein gnediglich erneuert confirmiret ratificiret und bestetiget / sondern auch denselben aus Gnedigster zuhnen tragender affection diese besondere Gnade gethan / und die summa der 600. Golgulden darauf gedachte Stadt befreiet / noch weiter / und nemlich auf 700. Goldgulden gnediglich extendiret, erweitert und erhohet / also und dergestalt / das in keiner sache / so an der Haupt Summ weniger als 700. Golgulden antzift nicht appelliret, sondern den ergehen Urtheilen ihres inhaltes wurchlich pariret werden soll.

§. III. Pro Formali igitur, ut ex jam allegatis verbis percepimus, Privilegii hujus requisito habendum, ut summa lites 600. vel hodie 700. florenos non excedat. Unde nec dubium est quin locus eidem detur, si eam quantitatem saltim attingat, vel exæquet, *per verba illius expressa pag. 403. gemeiniglich in allen sachen da die anfengliche Klage oder Hauptsache nicht uber 600. Gulden Reinish in Gold / sondern 600. jetzgemeldter Gulden oder darunter wehret were. & paulo post pag. 404. Macht und Gewalt haben sollen und nugen / solche urtheil / die also 600. Gulden Reinish in Gold oder darunter betreffen / zubollenziehen.* Ita enim omnino locum illum ex Lymnæi formula in *Part. 3. Jur. Publ. lib. 7. c. 23.* relata, à contradictione liberandum, eliminandumque proinde vocabulum daruber / utpote incuria haud dubie typographorum, in nova etiam editione insertum, existimamus. Cæterum præter summam, in eo quoque præ communi illo, *ex Recept. Noviss. de Anno 1654. §. 112.* omnibus Imperii Statibus, de Non-Appellando

lando ad Cameram competente, Privilegium hoc nostrum prærogativa gaudet, quod majorem præcisè 600 florenorum summam Appellabilem requirat, illud verò Appellationem admittat, etiamsi litis quantitas 400 Thaleros non transcendat sed saltim exæquet; prout haud obscure colligere est. *ex Recess. Imp. d. Anno 1600. §. wie wol nun 14. ver. bis.* das nun hinführo keine appellations sache / da die klage unter 300. Reichsguldener haupt geldes were &c.

§. IV. Cum florenorum s. aureorum sæpè hæcenus facta fuerit mentio, operæ prætium erit, verum eorum valorem accuratius inquirere. Varius autem aureorum der Goldgulden oder Rheinischer Gulden in gold valor subindè fuit. Audiamus hac de re *Math. Wehnerum in Obs. Pract. voc. Goldgulden pag. m. 186. in Reichs Abschiede / inquit, zu Auspurg de Anno 1551. §. nemlich als sich hisher 36. hat der Goldgulden 18. Batzen. & Anno 1559. in der Muntz Ordnung. rubr. und sind die fremde silberne §. hierauf so ordnen &c. 66. 18. Batzen und 3. Kreuzer gelten. Darnach ist er immer gestiegen / das sie hodie 7. ortz gulden h. e. 26. Batzen ein Kreuzer gelten. Hæcenus Wehnerus.* Duplex verò aureorum Rhenensium appellatio est, propria sc. & abusiva. Propria est de aureis in auro, vulgo goldgulden oder Rheinische gulden in Gold: abusiva est, de vulgaribus & usitatis, so gulden oder Rheinische Wehrung genant werden quorum unus constat 15. bacionibus vel 60. crucigeris *Mynsing. cent. 5. obs. 83.* Quando igitur in Privilegio nostro aureorum Rhenensium fit mentio, dubium non est, quin in propria & famosiori significatione, von gold gulden / accipiendi sint; maximè cum vocabulum in Gold expressè sit additum, quod in dubio aliter quam von gold gulden interpretari haut licet. *Mynsing. cent. 1. Obs. 65.* quando enim verba non possunt referri nisi ad unum casum, tunc de eo necessario intelligenda. *l. 2. ff. de liber. & posthum. l. fundus. cum seq. ff. de Instruct. Jason. in l. qui Roma §. duo fratres. num. 62. de V. O. Wehner. Obs. Pract. in voc. gold gulden.* De æstimatione & computatione horum aureorum ita differit *Lynnaeus in Not. ad Jus Publ. P. 3. lib. 7. cap. 23.* jeder vermoge des Niderfächsischen Kreises neuen Muntz-ordnung. 20. Jan. Anno 1610. zu 33. silber Groschen 4. gute pfennige gerechnet thut 44. und $\frac{2}{2}$. Schilling Lubsch / machen 834. Zahlthaler 12. Schilling: oder jeden zu 36. silber Groschen / thut 900. Zahlthaler oder 1028. Reichsgulden 12. silber Groschen / den Gulden zu 21. silber Groschen. *huc usque*

usque Limneus. Ex quo ipso nova hujus Privilegii nostri, præ antiquo Statuum communi per *Recess. Imp. de anno 1600. §. 14.* ad trecentos usque florenos impetrato de Non-Appellando beneficio elucet prærogativa, cum illi non aurei Rhenani, sed Imperiales saltim floreni fuerint, in vetb. da die Hlage unter 300. Reichs-guldenet &c.

§. V. Præterea in summa hac appellabili ordinationis & Privilegii non respicitur quantum revera debeat, aut à Judice à quo adjudicatum, sed quid ab Actore petatum sit; cum in jurisdictione judicis fundanda quid petatur, & non quid pronuncietur, considerari debeat. *l. 19. ff. de Jurisd. Gail. lib. 1. Obs. 123. num. 3. Brederod. de Appell. P. 1. tit. 19. pag. m. 245. lit. b.* quod etiam rationi maximè conveniens est; præposterum enim esset, de causa cognoscere, deinde de jurisdictione pronunciare, cum intelligi non possit, quantum debeat nisi causa cognita. *Clerzel. de Appell. cap. 3. num. 23.* & ita in Camera Imperiali judicatum esse in causa Senatus Oppidi Bibracensis, contra D. Joan. Schad. 7. Maji anno 1543. & plerisque aliis testatur *Mynsing. Cent. 2. Obs. 9. num. 9.* Nec obstat quod alias dicitur: ad judicem pertinere, ut discutiat veritatem & cognoscat de eo quod verum est, non quod petatur, quia hoc procedit quod ad definitionem causæ, in qua dubium non est requiri disquisitionem veritatis: secus autem est, quoad fundandam jurisdictionem, ad hoc ut judex procedere & cognoscere possit: sufficit enim tunc respicere petitionem agentis, quoniam juxta id quod petitur jurisdictionem metimur. *Mynsing. d. l.* Et hoc facilius fortè conceditur in Actore appellaturo, sed, quid si Reus in minorem v. g. sexcentorum florenorum summam condemnatus sit secundum Privilegium nostrum, non contradicente Actore, Reus autem ob id appellare ad Cameram vellet, quod summa in libello petita major fuerit? minimè hoc permittendum esse videtur, ob diversitatem rationis quæ hic pro Actore militat; utpote ejus gravamen, propter quod appellare cogitur, in eo maximè consistit, quod Reus in minorem summam condemnatus fuerit quam ipse petierit: Reo autem non solum gravamen nullum inde nascitur, sed etiam commodum certissimum ex tali sententia ipsi sperare licet. *vid. Ruland. de Commiss. P. 14. lib. 8. cap. 13. num. 14.* ubi dicit: *in Actore summa petitionis: in Reo autem summa adjudicata considerari;* idque præjudicio confirmat.

§. VI. Quid, si Sors petita summam appellabilem non excefferit, postea autem usuræ & expensæ, finita post aliquod annos lite, actori adju-

adjudicata, summam illam transcendant? Rsp. Hac in re in diversas itum sententias esse, videre est, apud *Præjudic. Camer. Authorem in verb. appellatio in genere fol. 18. & 36. ibi: appellatio in Camera & fol. 121. in verb. exceptio ibi: de exceptionibus & Compilatores quest. Contr. &c. in proœmio fol. 3. Ruland. de Commiss. P. IV. lib. 1. cap. 16. ubi pro utraque opinione præjudicia affert. referente hac ita Cleizelio tr. de Appellat. cap. 3. num. 28. Posse autem summam fortis per usuras & expensas cumulari pro excludendo Privilegio Appellationis, in specie tenet *Mysing. cent. v. Obs. 83. num. 5. Gail. lib. 1. obs. 123. n. 3. per text. in l. si idem cum eodem. II. ff. de Jurisd. & in l. f. C. de Appell.* ubi tamen in sequentibus etiam exceptiones tradidit. Huic sententiæ assentitur etiam *Joan. Melch. Cleizel. tr. de Appellat. cap. 3. num. 28. propter l. si plures §. summe 2. ff. de Pactis.* Optima tamen mihi videtur sententia eorum, qui distinctione rem expediunt, inter tenorem scil. Privilegiorum distinguentes: utrum nempe de causa principali definitè, an de lite indefinitè loquantur; verb. gr. si Privilegii verba ita concepta sint: da die anfangliche Klage oder Hauptsache nicht uber sechshundert gulden &c. werht were. vel ita: da die sache nicht uber sechshundert gulden &c. werht were. Priori casu usuræ & expensæ cum sorte conjungi non possunt; posteriori verò summæ cumulari possunt, arg. l. 10. ff. de Appellat. *Carpzov. dissert. de Privil. Elect. & Duc. Sax. de Non-Appellando pos. 14. n. 60. Cleizel. d. l. Gylm. in Symph. tom. 4. part. 1. vot. 46. n. 4. & seqq.* Privilegium igitur nostrum cum expressè de sorte von der anfanglichen Klage und Hauptsache pag. 403. tantum loquatur satis inde colligere est, non excludi hoc privilegium, tametsi etiam usuræ alterum tantum exsuperent.*

§. VII. Quod si tandem summa litis sit appellabilis h. e. secundum Privilegium nostrum, sexcentos florenos excedens, nec causa controversa per se alias beneficium appellationis excludat, veluti sunt Matrimoniales, Criminales, Injuriarum & his similes, de quibus præcedente capite dictum fuit; varia ab appellante præstanda sunt, & quidem vel Judici tantum, vel Appellato vel Utrique. Judici I. vel exhibere debet intra decendum Appellationis schedulam, vel stante pede etiam oretenus appellare potest; quod si appellans horum nihil fecerit, sententia in rem judicatam transit. Quod quidem non hocce demum Privilegio, sed ante illud, Jure etiam Communi jam tum introductum novimus *auth. hodie C. de Appell.* Varia autem Jure Civili circa Appellationem obser-

observanda sunt fatalia, quorum olim septem tradiderunt *Ang. Bero in c. cum sit Romana. n. 23. de Appell. & Præpos. Mediol. in c. personas co n. 2.* Primum est Appellationis intra decendium à tempore publicationis interponendæ. Secundum, ad eam Appellationem in esse productam fomentandum, h. e. 30. dierum ad petendum Apostolos. Tertium, ad ipsam Appellationem sublevandam, i. e. ad præsentandum Apostolos Judici ad quem. Quartum, postquam Appellatio sublevata est, ad eam effectualiter in esse introducendam, nempe ad præsentandum ipsam appellationem Judici ad quem. Quintum, ad informandum causam appellationis. Sextum, ad justificandam Appellationem. Septimum & ultimum, ad ipsam Appellationem finiendam. *Jul. Casar. Ruginellus in Comment. ad Casar. Constit. in Tit. de Appell. §. 10. Gloss. 2. num. qu. 4.* Hodie verò, secundum Jus Civile Appellationum fatalia quatuor numerat *Brunnemannus in Reperit. Parat. Wesenb. tit. Quando Appell. q. 1.* Quorum (1) Interponendæ Appellationis, quod olim erat biduum in propria, triduum in aliena causa *p. l. i. §. biduum 5. & 9. ff. Quando Appellandum. l. eos 6. §. f. C. de Appellat. hodie,* uti dixi, est decendium, *amb. hodie. C. de Appell. Nov. 23. c. 1.* quod prorogari partium consensu vel à Judice nequit, *Gail. lib. 1. Obs. 139. n. 6.* Hoc tempus à principio utile est & in progressu continuum, unde non currit nisi à tempore scientiæ *l. 1. §. 7. ff. Quand. Appelland. Gail. d. l. n. 7. Brunnem. Process. Civil. cap. 28. num. 43.* & quia continuum est curritque de momento in momentum à tempore publicatæ sententiæ, die quoque feriato interponi potest. *Carpzov. Process. Jur. T. 18. Arr. 3. §. 7. n. 32. seqq.* Post decendium autem exhibita, in admissibilis vox *unzulässig* pronunciatur. Eoque refero verba extensi ab Imperatore Ferdinando Privilegii: *oder aber wen nach gesprochenen Urtheil der Niederfellige theil umb anstand oder dilation beym Naht oder Unter-Gericht angesuchet / oder sonsten dieselbe Urtheil genchym gehalten &c. sol die Appellation nicht aufgenommen werden /* quæ ita interpretor: quod pars gravata, si sententiam à viribus rei judicatæ intra decendium non suspenderit, sed executionis saltem dilationem petierit, elapso decendio ad appellandum amplius admitti haud debeat. Atque adeo non nudæ petitioni dilationis sed elapso potius interponendæ Appellationis fatali in admissibilitatem Appellationis (ut vulgo dicitur) tum adscribo; adeoque non dubito, si post petitam & impetratam dilationem quis appellare insuper intra decendium velit, Appellationi locum fore: quin & in simili cautelæ loco gravatis commendat *Gailius lib. 1. Obs. 140. n. 9. seqq.*

seqq. ut, altera parte amicabilem compositionem promittente vel etiam tentante, non intermittat, durantibus etiam pacis & concordie tractatibus, pro suspendenda interim sententia, appellationem interponere, ne elapso postea decendio à doloso & simulante adversario, ea excludatur. (2) Tempus petendi apostolos, quod est 30 dierum à tempore late sententiae computatorum *p. l. 24. C. de Appell.* qui etiam terminus edendorum actorum *Novell. 126. c. 3.* Hoc tamen ductu Ordinationis Camerae non amplius est necessarium *P. 2. tit. 30. §. 1.* sed valet Appellatio, & in Camara recipitur, etiamsi libellus dimissorius, vel apostoli petiti non sint (3) Introducendae vel praesentandae Appellationis: hoc tempus est in arbitrio Judicis à quo, nisi Statuto aliquod sit determinatum; in Ordinatione Camerae Appellantibus sex menses ad introducendam Appellationem conceduntur *part. 2. tit. 30. §. 1.* qui terminus à Judice à quo minui quidem, non prorogari potest. *Gail. lib. 1. Obs. 140. n. 2. & 3.* Si vero ob loca nimis dissita, tempus sex mensium non sufficeret, à Judicibus & Assessoribus Camerae prorogatio impetranda erit. *Ord. Camer. d. 1. 30. §. 2. vers. und infall. Gail. d. Obs. 140. n. 7.* ubi plures casus adducit, quibus existentibus prorogatio hujus termini peti potest. Et hoc tempus s. à lege s. à Judice sit praefinitum, strictè observari debet: eo enim elapso, perindè Appellatio deserta efficitur, ac si intra decendium interposita non fuisset, *p. text. in c. sape 43. §. salvo de Appell. Phil. Franc. ibi num. 15. tex. in c. cum sit Romana. §. ubi elegans Gloss. in verbo recisus & in c. personas 4. eod. tit. Gail. d. Obs. 140. num. 1. Mysing. cent. 6. Obs. 12. num. 2. & seqq.* Hujusmodi autem fatalia introducendae appellationis, non à die late sententiae, sed à tempore interpositae Appellationis, currere incipiunt. *Gail. d. l. num. 1. Carpzov. Process. tit. 18. Art. 4. n. 3. & seqq.*

§. VIII. (4) Prosequendae seu justificandae Appellationis: ubi Appellanti Jure communi annus & ex justa causa biennium conceditur. Quo tempore decurso, si appellationis causa nondum sit finita, Appellatio erit deserta, & sententia à qua transit in rem judicatam. *p. text. notab. in autb. ei qui. C. de temp. Appell. & in l. fin. §. illud. C. eod. C. oblata 57. §. licet igitur, & c. cum sit Romana extr. de appellat.* in Camera verò hæc & similia fatalia non currunt propter multitudinem causarum *teste Gail. lib. 1. Obs. 141. num. 7. Mysing. cent. 2. Obs. 48.* Sed ad propositum nostrum ut revertamur! Currit decendium Appellationis de momento in momentum, & sic ab hora sententiae late ad horam

diei undecimi, si dies sententiæ computetur, neque hic diversum quid in Privilegio à Jure Communi Statutum est, quin potius expressè se Privilegium hoc ad Juris Civilis dispositionem refert *in verb. pag. 404.* so den appellirenden zu Recht angezet id est, Jure Communi jam jam definitum est, sicuti etiam supra diximus. II. Appellans Judici una cum schedula offerre debet florenum Hamburgensem qui hodiè est ducatus Hamburgensis, & quidem, ut loquimur, in specie; nec sufficit æstimationem in alieno genere numismatis offerre, prout hæc quotidiana nos docuit fori observantia. Hic quæritur: An non-oblato floreno Judex ob id detrectare Appellationem possit, hæcque deserta fiat? an verò statim effectum suspensivum Appellationis insinuatio consequatur, & appellans debitor saltem maneat Judici pro illo floreno? Et licet prius affirmandum videatur *arg. verb. Privil. pag. 405.* und so das beschicht / so sollen alsden solche appellationes aufgenommen und zu gelassen werden; da aber jemand solches obbeschriebener massen nicht thete oder thun wolte / als den sollen und moegen die obgemeldten Burgermeister und Racht zu Hamburg ihre gesprochenen Urtheil / Erkenntnis oder Decret nach folgen / und zu endlichen austrage / wie sich gebuhret mit recht vollen strecken und exequiren. Posterius tamen & sanæ rationi & analogiæ Juris convenientius erit: (1) Quia appellans posset esse pauper: cui nec Jure Civili fatalia tam introducendæ quam prosequendæ Appellationis currunt. *Gail. lib. 1. Obs. 142. n. 1. Cletzel. de. Appell. cap. 5. num. 138.* (2) Casu quandoque evenire posset, ut quis in promptu non habeat pecuniam, maxime si ultimo momento decendii offerre Appellationem vellet. (3) Quia Judicis officium non in lucro captando cum alterius damno consistere debet *p. l. 206. ff. de R. F. & c. 48. de R. F. in 6. præprimis* cum (4) alia via Judex expensas illas consequi possit, retinendo scilicet acta, vel non prius præfigendo terminum, nec emittendo citationem. Nec (5) obstant Privilegii verba superius allegata; ea enim ad posterius membrum, ubi de juramenti & cautionis præstatione agitur, saltem referenda sunt. Ita in terminis *Gail. lib. 1. Obs. 124. ubi num. 2.* dicit: quod ejusmodi Appellationes in Camera recipiantur, etiam si non sit coram Judice à quo, Statuto vel Privilegio satisfactum; sufficit enim si appellatus offerat in Camera Imperiali se satisfacturum Statuto vel Privilegio. Rationem addit hanc: quia hujusmodi qualitas vel solennitas non est de substantia Appellationis, cum post interpositam Appellationem fieri possit.

§. IX. Præstanda ab Appellante in eo potissimum consistunt (1) quod Appellato cavere debeat in casum succumbentiæ vel desertæ etiam Appellationis, de solvendo eo quod ipsi in priori instantia à Senatu adjudicatum est, & de resarciendis damnis, restituendisque expensis, & quidem vel datis fidejussoribus vel pignoribus. Quod si Appellans his cavere non possit, & Appellatus jurata cautione contentus esse nolit, incarceratione sui corporis cavere necesse habet. Quæ omnia exactè cum Jure Civili hodierno conveniunt. Jure Civili veteri quidem pignoritia cautio in judiciis non recipiebatur, sed saltem in contractibus, *Mollenb. Divis. cent. 1. divis. 43. lit. (a) n. 2.* quando enim Prætor satisfactionem ab aliquo exigebat, is non pignora sed fidejussorem dare tenebatur. *l. 7. ff. de Prætor. Stipul. Serv. Exerc. v. ib. 21. Trembl. vol. 1. disp. 5. ib. 2.* & licet secundum *l. 25. ff. de R. J.* plus cautionis in re sit quàm in persona, tamen quoniam cautiones prætoricæ ut plurimum super eo quod interest, quodque certam æstimationem non habet, interponuntur, non pignora, cum quæ aut qualia deponenda sciri non possit, sed fidejussores dari voluit Prætor. *Bacchov. ad Trembl. d. ib. 2. lit. A.* Præterea non tantum securitatis causa satisfactionem exigebat Prætor, prout fit in contractibus, *in pr. Inst. de Fidejuss.* sed etiam ob facilitatem conveniendi. *l. 1. ff. si quis in Jus voc.* Fidejussor enim idoneus, non solum ex facultatibus, sed etiam ex conveniendi facilitate, dicitur *l. 2. in pr. & l. 7. ff. qui Satisd. cog.* Facilius autem olim à fidejussoribus exigere debitum poterat, quoniam ante principalem rectè compellabantur *l. 3. & t. t. C. de Fidejussoribus*, quàm à pignoribus: quæ non semper emptorem inveniunt, & non nisi varia circumductione distrahuntur. *t. t. ff. & C. de distr. pigr. Wesenb. in Paratit. tit. qui Satisd. cog. n. 7.* Cum verò jure novo fidejussor non conveniatur nisi excusso prius principali. *Nov. 104. pr. & auth. Prasente. C. de fidejuss.* hinc hodiè etiam pignoribus in judicio caveri potest, aded ut in arbitrio Actoris sit, utrum fidejussoribus an pignoribus cavere velit. *Carpzov. Process. tit. 9. art. 5. §. 2. & P. 1. C. 5. def. 7. Hahn. ad Wesenb. d. t. num. 4.* cujus cautionis formula Privilegio huic subjuncta habetur in Statutis Hamburg. p. m. 411. Quod si quis idoneos fidejussores aut pignora dare nequeat, ad juratoriam cautionem admittendus est, §. *sed. hodie. Inst. de Satisd. auth. Generaliter C. de Episc. & Cler. Carpzov. Process. d. Art. 5. §. 3.* qua obtinere debet, quod nec pignora habeat, nec adhibita licet omni diligentia, credat, se fidejussores aut pignora sufficientia invenire

venire posse, promittendo simul de se sistendo quovis tempore in judicio. *Nov. 134. c. 9. Carpxov. d. §. 2. n. 31.* Formula ibi consueta ita se habet: Ich lobe und schwere zu Gott dem Allmechtigen / das ich die / vermoge Hamb. Privilegii Appellationis, mier obligende caution, mit gungsamem Burgen oder pfanden zu bestellen nicht vermag / und wess ich zu dieser Eydlichen Caucion gelassen werde / als verpflichte ich mich hiemet / aus dieser Stadt jurisdiction und gebiete fluchtiger weise mich nicht zubegeben / auch auf den fall ich dasjenige welches wieder mich erkant / oder kunnftig erkant werden mogte / mit meinen gutern nicht wurde bezahlt werden konnen / alsden solches in gefanglicher haft mit meinem leibe zudüssen. So wahr mier Gott sol helfen und sein heiliges Wort. Tale autem Juramentum, ut alia omnia à litigantibus in propria personâ præstandum est. *vid. Stat. Hamb. P. 1. Tit. 34. art. 10.* Neque hic simplex assertio in vim Juramenti facta sufficere videtur, tamen si appellans ratione religionis suæ alias non juret ut Ministæ, ne superstitioni eorum foveatur, maximè cum juramentum, pro obtinenda veritate in se malum non sit; *Conf. Philipp. ad Dec. Nov. 1. obs. 2. n. 28. §. 99.* aut Clericus fuerit, nam etsi alias & adsertionibus eorum simplicibus major fides tribuatur, quoties tamen corporali juramento opus est, ut hic, toties promissio hujusmodi minimè sufficit. *vid. Ferem. Setzer de Jurament. l. 3. c. 3. n. 115.* Nisi Reus de fuga sit suspectus, quo casu ad juratoriam cautionem non est admittendus, sed potius arrestandus. *Wesemb. in Paratit. tit. qui satisf. cogantur. num. 20.*

§. X. Et quanquam alias tria requirantur, ut de fuga suspectus capi possit, teste *Gail. lib. 2. Obs. 44. num. 5.* Primò, ut debitor tempore contractus, opinione creditoris pro idoneo & solvendo habitus sit: scienti enim & volenti non fit injuria. *l. cum donationis. 34. C. de Transact. cum similibus.* Secundò, ut debitum sit certum & liquidum, ex chirographo debitoris, vel instrumento publico, aut testibus probatum. Tertio, ut juramento creditoris suspicio fugæ judici probeatur, idem tamen *n. 10.* testatur: requisita ista de consuetudine tam exactè non observari, præsertim in forensibus, s. extraneis & advenis: quia Arresta in Germania passim contra debitores extraneos & advenas ad simplicem creditoris petitionem permittuntur, ad eum potissimum effectum, ut creditorem securum reddant debitores, datis pignoribus vel fidejussoribus; hoc in loco tamen vi Statutorum sufficit, nec fidejussores nec pignora ab eo proferri posse. (2) Requiritur ut juramentum præstetur

stetur Appellationis tam Judici quam Appellato. Illi quidem, ut se purget à suspitione ill'usionis Judicis, quodque non frivole aut calumniandi tantum animo, se ab illo gravatum dixerit *p. verb. Privit. pag. 404.* derselbe soll den Naht in Hamburg diese gelinde und eid zuthun schuldig sein / als das er von ihren Urtheil / Erkenntnis / Proces / Entscheid oder Decret nicht Gesehlich &c. appelliret. Atque sic pro conservanda autoritate Senatus juramentum præstandum est; inest enim omnino Appellationibus semper quædam quasi iniquitatis tacita accusatio, dum appellans se justam causam legitimaque gravamina appellandi habere prædendit, sequè aded læsum conqueritur; unde etiam ortum, ut pro avertenda hujusmodi sinistra suspitione protestatio gravaminibus præmitti soleat, *his ferè verbis* besindet sich jedoch salva dominorum concipientium autoritate, dadurch hochlich grabiret &c. hinc ex *Seilero* refert *Gastel. in Specul. Jur. cap. 33. n. 121.* appellantem, qui à Camera ad Pontificem provocaverat, propter ignominiam, hoc ipso Imperatori illatam, centum marcarum auri multa punitum fuisse *Anno 1512. d. 20. Febr. his sententia verbis: P. P. Das denen Beschlagten ihre appellation von einem Urtheil / an diesen Cammer-Gericht geschprochen / an Pabstliche heiligkeit / gethan / als zur Schmag Veracht- und Verletzung Kayserlicher Majestat / Hoheit und zur abbruch derselben Majestat. Mit des heiligen Reichs-jurisdiction, surgenommen / Keines weges geziemet / sie auch derothalben die Poen der Rechten und andere merkliche busse und straffe verwircket haben / darinnen wir si gefallen zu sein erklehren / und solche poen auf 100. Mark lotiges goldes in der Kaiserl. und des Reichs Fiscum zu bezahlen messigen. Huic verò, nimirum appellato, juratur, quod non animo protelandi aut impediendi justitiam adversarii id fecerit *p. verb. pag. 404.* oder der wiederPartey ihre gerechtigkeit aufzuhalten oder zuverhindern appelliret / suppliciret oder reduciret. Imo ipsos quoque Advocatos, quod non protelandi literar Clientis sui animo appellaverint, jurare debere quotidiana testatur experientia: formula autem usitata, quæ hoc ipso adhuc *Anno 1690. d. 16. Julii*, juratum novi, talis est: Ich schwere zu Gott und auf das heilige Euangelium, das in Appellations Sachen NN. contra NN. ich als appellanten Advocatus eine gute Sache zuhaben glaube / das ich auch keinen unnothurftigen gefehrlichen aufschub der Sachen begehret / sondern allein zur Nothurft appelliret, und so ofte ich in rechten befraget werde /*

werde / die warheit nicht verhalten / auf des gegentheils vorbringen oder erzehlung der geschichte in allen seinen umständen ohne gefahrde antworten / und sobald ich aus den beweissthütern oder sonst in progressu der sachen finden werde / das ich eine ungerechte sache habe / davon absehen / und mich deren gantzlich entschlagen wil / von meinen neuen einbringen / so mir bereits beyder Appellation vorkommen / oder in volführung derselben vorkommen mochte / in erster instanz keine wissenschaft gehabt / oder dieselbe dazumahl einzubringen nicht vermochte / oder für undienlich und unmotig geachtet / sondern nunmehr dafur halte das. Sie mir zu erhaltung rechtens dienlich sey / auch in dieser sache niemand anders den demjenigen / so das recht zulest / ich etwas geben oder verheissen wil / damit ich die Urtheil erlangen moge / alles getrenlich ohne gefarde. So wahr mir Gott helfen soll und sein Heiliges wort.

C A P. V.

De Fine.

§. I. **F**Inis, quem Imperator Carolus V. in Privilegio nostro intendit, hic est: ut litium protractiones amputentur, & frivole appellantium malitiæ coercantur. Ut enim lites celeriter & sine ambagibus technisque fraudulentis expediantur, omnisque occasio summoveatur, omnis Legislatoris intentio vertitur. *Corn. Conf. 324. n. 7. in pr. vol. 1. ex Bart. in Prefat. ff. Becc. Conf. 21. num. 9. Lucas de Penna l. monente. 2. n. 17. C. de delat. lib. 10. quod pluribus deducit & firmat Sola ad Const. novas in prefat. n. 15. cum seq. Vivius decis. 178. num. 8. 9. & seqq. Vasquius Controv. usu. freq. lib. 2. c. 10. n. 2. Marcell. Cala de art. & prob. modo §. 1. gl. 1. num. 1. & aliq. seqq. Camill. Borell. in pragm. odia litium §. 1. gl. 1. per disc. de Compromiss. Et sic per consequens etiam ut subditorum damna & ruinæ evitentur; de quo verb. Privilegii pag. 401. & seqq. So wurde doch je zuzeiten / von denselben ihren gerichten / durch ihre Burger und Anverwandten / aus unmotig / und allein zur erweiterung / gefahrlichen verzug /*

verzug / Verlongerung und aussucht des Rechts / an uns / und un-
 ser Kayserlich Cammergericht zu appelliren unterstanden / daraus dan
 die vollziehung gerechter und woll gesprochener urtheilen verhindert
 wurde / auch dieselben ihre Burger und Unterthanen in merklichen
 schaden und verderben führten / welches den gemeiner Stadt Hamburg
 zu abnehmung ihrer nahrung / und sonst in andere mehr wege zu
 hohen beschwerden gefangte. Multi enim vana spe, quam de lapide vi-
 corioso conceperunt, opes conterunt, donec tristissimum litis even-
 tum experiantur, & Chimistarum præmium, nimirum mendicitatem
 sentiunt. *Ufsl. in Const. reg. ad curiarum præsid. auctor. pertinet. c. 1. f. 19.*
 in quos perappositè quadrat sententia Chilonis, inter septem Sapientes
 relati, aureis literis Delphis consecrata: Comitum æris alieni & litis esse
 miseriam, ex *Plinio lib. 7. c. 32. Petr. Greg. Thol. de Republ. lib. 1. cap. 6.*
sect. 14. Nam etiam si quis causam habeat optimam, victoriam tamen
 sibi certò promittere non potest. Maximè cum & Spiræ undiquaque
 appellationes concurrant, atque adeo ob multitudinem earum, lites
 ferè immortales fiant, *prout supra c. 1. §. 9. inf. & c. 2. §. 4.* ex parte
 ostensum est; idque nec minus Hamburgensium judicatis accideret, si
 promiscuè ab iis provocare permitteretur; nam uti alias illud beneficium
 dicitur asylum innocentiz & defensionis, nec non tiriaca contra senten-
 tiaz injustæ venenum; ita hic propter abusum esset veluti antidoton con-
 tra justam sententiam. *Andr. Knich. de Saxon. non provoc. jure verb. jus.*
cap. 3. n. 59. Quapropter jura summopere insudant, ut lites conse-
 quantur finem *l. 21. ff. si certum petatur l. properandum. 13. C. de Ju-*
dicis. Quippe Reipublicæ maximè interest, ne subditi litium expensis
 consumantur. *Rimin. Jun. Consel. 321. n. 42. lib. 4.* Ideoque non im-
 meritò Appellatio, maximè in rebus parvi præjudicii, veluti otiosa
 & nociva rejicitur.

C A P. V I.

De Effectu.

§. I. **E**ffectus hujus Privilegii varius est; alius (1) respectu con-
 cedentis seu Imperatoris est, quod & ipse & ejus Successores
 id relinquere Hamburgensibus integrum & inturbatum te-
 neantur *de quo Vid. supra cap. 1. §. 9. & 10.* obligatus enim est Prin-
ceps

ceps non ex contractu & privilegio saltim suo, sed & antecessorum suorum, sive is hereditario sive electionis jure succedat. *Bart. in l. prohibere §. plane num. 5. ff. quod vi aut clam. Craver. Consil. 404. num. 11. Peregrin. de Jure Fisci lib. 1. tit. 3. num. 45.* si nimirum conventiones justæ sint, & Republicæ bono non adversentur. *A. Perez. in Cod. ad tit. d. LL. num. 16.* Nam justitiæ ac rationis ordo suadet, ut qui sua à successoribus desiderat mandata servari, prædecessoris sui proculdubio voluntatem & Statuta custodiat. *c. Justitiæ 15. caus. 25. quest. 1. Philipp. Usus Pract. lib. 1. tit. 2. Ecclog. 16.* Quapropter etiam omnia hujusmodi Statuum Privilegia confirmata sunt *in Recess. Imp. Noviss. de Anno 1654. §. 123.* (2) respectu eorum quibus Privilegium de Non-Appellando concessum. Hi autem cum sint vel Magistratus vel Cives, illis ad conservationem & augmentum authoritatis atque jurisdictionis, his verò ad celeritatem juris & justitiæ impetrationem, & ad parcendum impensis, ne scilicet, ut interdum fieri solet, impensæ litis ipsam litem superent, prodest. (3) ratione eorum contra quos est datum, qui omnes omninò coram Senatu Hamburgensium litigantes sunt, quod nimirum indistinctè & sine respectu obligentur *Vid. sup. cap. 2. §. 6.* & quidem metu pœnæ, quæ pro diversitate circumstantiarum diversa est. Aut enim Committendo quis violavit Privilegium, puta, appellando ad Cameram in causa summam appellabilem minimè attingente, & tunc ea non solum pro non interposita habenda, sententiaque executioni nihilominus mandanda, sed & à Camera fortè fortuna recepta, una cum omnibus à Camera Imperiali ad hæc mandatis vel ordinatis nullius effectus erit *per verb. pag. 403.* So setzen ordnen und wollen hier / das soches der obgemeldten unserer begnadung und Freiheit unnachtheilig und unabbuechig / auch dieselben appellation, Reduction oder Supplication, und was darauf gehandelt und surgenommen wird / gantz kraftlos / nichtig / und von unwarden sein soll / das wir auch alles und jedes / von obberuhter unserer kaiserlichen macht vollkommeneit setz als dann / und dan als setz untauglich und von unwarden erkennen / erklæren / aufheben / vernichten und cassiren. Et appellans sexaginta marcarum auri pœna insuper plectendus, aut Omitendo, scil. in Privilegium commisit, non præstando fortè, in casu appellationis licitæ, necessariò præstanda, puta, juramentum malitiæ, vel cautionem debitam; & tum Magistratus, non obstante Appellatione interposita, sententiam suam executioni mandare potest, appellatioque istiusmodi deserta pronuncianda, *in verb. pag. 405.* auch dieselbe appellation;

lation, Supplication oder Reduction darüber in unsre oder unserer Nachkommen am Reich Cammergericht oder andern Gerichten wie die zuzeiten genand wurden / in Recht nicht aufgenommen zugelassen / noch darauf geurtheilt werden in keine weise / dan wiew die jetzt als dan / und dan als jetzt hiemet gänzlich vernichten / wiederruffen / und kizastlos erthemen. Cæterum præstato hoc ab Appellante juramento calumniæ, de perjurio postea quæstionem institui posse negat *Clezel. tr. de Appell. cap. IV. num. 71.* cum quo etiam facit *Rulandus de Commiss. P. 4. lib. 8. cap. 13. num. 20.* Quod quidem minus dubii habet in juramento voluntario & judiciali, quod à parte parti defertur, ideoque speciem transactionis in se continet. *l. 31. ff. de Furejur.* & propterea majorem autoritatem quam res judicata habet *per l. 2. ff. eod.* Sibi enim tum quis imputare debet, quod adversarium in sua causa judicem constituerit deferendo ipsi juramentum. *Carpov. Process. iii. xi. Art. 7. §. 4.* aliud verò de juramento calumniæ fortassè dicendum, quia hoc non à parte, sed à judice, defertur, & propterea supra dictæ rationes hic non inveniunt locum. Ideoque nihil obstare video, quare quæstio de perjurio contra temere appellantem atque adeò etiam pejerantem quandoque institui non possit.

§. II. Effectus hujus Privilegii eo quoque ob identitatis rationem, ab intentione & fine Privilegii maximè desumptam, porrigitur, ut nec Supplicatio nec Reductio ad Cameram vel Aulicum Judicium locum habeat. *in verb. pag. 403.* nicht appelliren, Suppliciren noch Reduciren &c. quæ verba semper in Privilegio nostro conjunguntur. Ne tamen Hamburgensium Cives præ aliis aliorum territoriorum subditis deterioris sint conditionis, dum Beneficio secundæ Instantiæ destituantur; cum econtrariò, in Electoratu Saxonix, ex quo itidem ad Cameram Imperii nulla admittitur Appellatio, supremum ab Electore ad hoc constitutum Dresdæ habetur Appellationum Judicium; quin & Schriftsallis vice appellatio seu Oberleuteratio conceditur, Hamburgi quoque Analogum aliquod Appellationis habetur, Revisio nimirum, Supplicatio, vel Avocatio causarum à Senatus superiore ordine impetrandæ. Pariter ferè uti in Republica Noribengensi, quæ itidem Privilegio de Non-Appellando ad Cameram, intra sexcentorum Imperialium summam gaudet, observatur, quo de ita *Dn. Joh. Paul. Felwinger in tract. de Magistratu §. 70. p. m. 73.* loquitur: *Aliud porro est judicium ex meris, & quidem numero sex Senatoribus, & duobus Primariis JCois, sive Consiliariis*

F
constans

*constans Judicium nempe Appellationis (Das appellations gericht) quod in causis prima instantia coram subsequentibus inferioribus dijudicatis, eoque per modum appellationis de volutis cognoscit. Id quod vi privilegii Caesarei nuper extensi ad summam usque florenor. 900. sive sexcentorum Imperialium est inappellabile. Si causa hanc summam excedit, inde ad Tribunalia Imperii summa, vel Cameram Spirenses, vel Judicium Caesareum Aulicum, ultima instantia appellari potest. Effectus quoque in eo consistit, ut ipso Jure, de facto interpositas ad Cameram & Aulicum Caesaris Judicium, appellationes reddat nullas. in verb. pag. 403. & seq. und ob daruber von einem oder mehr / von einem Urtheil / das nicht über sechshundert gulden Feinisch in Gold / wie obstehet / betreffe / welchergestalt und von wem das geschehe / Appellirt, Supplicirt oder Reducirt, oder derselben Appellation, Reduction oder Supplication ein oder mehr von unsern Kaiserlichen Hof- oder Kammer-Gericht / oder andern gerichteten aus unwissenheit oder vergessensheit angenommen wurde / so setzen ordnen und wollen wir / das solches der obgemeldten unsrer begnadung und freiheit unmahtteilig und unabhuzlich / auch dieselben Appellation, Reduction oder Supplication, und was darauf gehandelt und surgenommen wird / gantz kraftlos / nichtig / und von unwurden sein soll / das wir auch alles und jedes von oberuhrter unsrer Kaiserlichen macht vollkommenheit jetzt als dan / und dan als jetzt untauglich und von unwurden erkennen / erklaren / aufheben / vernichten und cassiren, und die obgemeldten Burgermeister und Rath der Stadt Hamburg und ihre nachkommen / unangesehen des alles / sich oberuhrtet unsrer freiheit und begnadung gebrauch und macht und gewalt haben sollen und mogen / solch Urtheil / die also 600. Gulden Feinisch in Gold / oder darunter betreffen / zuvollenziehen / und ferner / wie sich nach rechtlicher ordnung und ihrer Stadt loblichen gebrauch gebuhet / zuhandeln / von allemunglichen unverschindert. An autem sufficiat in scriptis tali casu allegasse exceptionem Privilegii, atque sic incompetentis fori; an vero citatus comparere; idque probare & demonstrare teneatur, de eo nunc merito quaeritur? & Resp. quod regulariter non sufficiat, exceptionem fori declinatoriam in scriptis allegasse, sed comparere debeat citatus, & oretenus exceptionem in judicio proferre, ne iudicis auctoritatem contemnere videatur per l. si quis ex aliena s. ff. de Judiciis. Contrarium tamen de Privilegio Saxonico statuit Carpzov. in *sepius allegata disput. de Non-Appellando* pos. 62. num. 18. & seqq. Et nos cum ipso, ob paritatem rationis, de Hamburgensi hoc nostro idem asserimus. *Supponimus autem hoc loco non minus, ac ipse Carpzovius, notoriam & evidentem esse incompetentiam, ut puta, si statim ex inspectione**

spectione Actorum, libelli, aut sententiæ appareat, summam litis minime esse appellabilem. Quia enim Hamburgensium æquè ac Electoris Saxonie de Non-Appellando Privilegium Camera totique Imperio notum, imo notorium est, omniaque hujusmodi de Non-Appellando Privilegia, tam absoluta quam restricta peculiari tabulæ inscripta memoriæ causa in Camera habentur, quam & renovari ob id *in Noviss. Imp. Re-cess. de anno 1654. §. III.* Imperator Ferdinandus præcepit, nulla profectò ratio exigere videtur, ut quæ jam jam notoria sunt, allegentur & præbentur. *Clem. Pastoralis de sent. & re judicata. Gail. lib. 1. Obs. 31. n. 4. & Obs. 39. n. 3. et Obs. 77. n. 8.* Sin dubia adhuc & incerta litis quantitas sit, veluti si ad interesse, aut injuriarum agatur, tunc tantum abest, ut excusatione absentiae opus habeat, ut potius, ob incertum litis eventum, appellationi locus non detur sed coram Senatu litis determinatio & finis expectandus sit. *Conf. supr. cap. 3. §. 4.*

C A P. V I I.

De Affinibus.

§. I. **P**rivilegio Hamburgensium de Non-Appellando affinia sunt (1) Jus de Non-Evocando, Hamburgensibus non minus, quam aliis Imperii statibus Competens; quo quis alterius Magistratus subditos ad suum Tribunal trahere prohibetur: quod in hoc maxime convenit cum Privilegio nostro, dum scilicet eo tendere videtur, ne subditi magnis sumptibus vexentur; quod certo certius fieret, si eos ad quodvis Tribunal evocare liceret; & ut potius coram suo quam alieno conveniantur Magistratu. Imò ex Privilegio de Non-Appellando firmiter infertur ad jus Non-Evocandi *Carpzov. d. Disp. de Non-Appellando pos. 23.* Differunt tamen etiam in quamplurimis (1) quod instantias attinet: sic jus de Non-Evocando primam, Privilegium verò de Non-Appellando secundam concernit instantiam. *Carpzov. d. l. pos. 22.* (2) quod jus Non-Evocandi sit absolutum, unico saltim casu excepto sc. fractæ pacis publicæ *Carpzov. d. l. pos. 27. n. 40.* Privilegium autem de Non-Appellando restrictum (3) quod evocatio fiat à superiore s. Magistratu; Appellatio verò à pari s. à parte litigante & his similibus.

Quamvis *Just. Zinzerling*, illud cum Privilegio de Non-Appellando ita confundat, quod pro uno eodemque venditet in *disert. de appell. conclus. 70.* quod nec displicere videtur *Joh. Limmao lib. 3. de Fur. Publ. c. 2. n. 68. & cap. 10. n. 37.* Qui tamen ex supra dictis facile resutantur. Distinguit etiam hæc jura, ac ceu diversa ab invicem ponit ipsa *Aurea Bulla tit. 11.* nam primo ibidem agit de jure Non-Evocandi, posteaque demum in §. und ordnen &c. Privilegium de Non-Appellando subjungit. *Dom. Aurum, discours. 5. ad Aur. Bull. Concl. 11. & 13.* Hoc jus de Non-Evocando Status Imperii hodiè non jure Privilegii ab Imperatore concessi, sed potius jure proprio vi territorialis jurisdictionis possident. *Carpzov. d. l. pos. 26. Reink. de R. S. & E. lib. 1. Class. v. cap. 7. n. 22. & 35.* adè ut nec Imperator ipse sibi evocandi facultatem in subditos Statuum Imperii arrogare possit, quia juri huic renunciat, eo ipso, dum juramento Capitulationem, Jura & Privilegia Imperii & Statuum continentem, confirmat. Quicquid igitur ex jure Civili in contrarium profertur, infringere renunciationem specialem minime poterit *Carpzov. d. l. pos. 26.* sunt equidem qui existimant, exceptionem esse in Criminalibus si verb. gr. Civis aliquis Hamburg, in territorio alieno quendam interfecerit, vel aliud aliquod delictum perpetraverit; quia delinquens forum sortitur in loco, in quo crimen est commissum, licet alibi domicilium habeat *l. 3. ff. de Off. Pras. l. si cui crimen 7. §. pen. & l. ult. ff. de accus. l. 7. ff. de custod. reor. l. 1. & auth. qua in provincia. C. ubi de Crim. agi oport. Tiber. Decian. lib. 4. pract. crimin. cap. 7. num. 1. Joh. Zanger. de Except. part. 2. cap. 1. n. 221. Andr. Rauchb. part. 1. quest. 50. num. 9. & 10.* quod quidem concedimus, si delinquens in loco delicti deprehendatur *l. 1. C. ubi de Crim.* ubi nec evocatione opus est, sed statim captivari potest delinquens. Si verò aufugerit & in locum domicilii jam pervenerit, haud quanquam exinde ea propter evocandus est. *per verba Auree Bullæ in tit. 11. ibi non wegen das were / geistlich oder weltlich / burgerlich oder peitliche Mafte /* quibus jus Non-Evocandi alterius Status subditos, ad causas etiam Criminales, manifestè extenditur. Quod hodie eo minus dubii habet, postquam remissiones delinquentium ubivis ferè locorum in desuetudinem abierunt. *Matth. Wesenb. in Paratit. ff. de accus. num. 8. Madest. Pistor. vol. 1. Conf. 29. num. 6. & 7. Herm. Vult. lib. 2. Jurispr. Rom. cap. 1. num. 43. Andr. Rauchb. part. 1. quest. 50. num. 25.*

II. Privilegium de Non-Supplicando: est autem Supplicatio querela ejus qui

qui ab eo, à quo alias vel propter ejus excellentiam *l. 5. & auth. seq. C. de precib. Imper. offer. l. un. C. de sent. Præfct.* vel propter Statutum Provinciæ, aut rescriptum Principis, vel in totum, vel intra certam duntaxat summam, appellare nequit, se gravatum queritur, & sententiam vel ab eodem qui eam dixit, vel ejus superiori retractari petit. Hæc Supplicatio est remedium maximè appellationi conveniens, eundemque ferè effectum cum ea habens, unde à quo iudice licet appellare, ab eo non datur supplicatio; & contra, ubi licet supplicare ab aliquo iudice, ibi non licet appellare. Hinc adversus sententiam à Præfcto Prætorio latam supplicare licet *l. un. C. de sent. Præf. Prætor.* à qua tamen appellare concessum haud est *l. un. §. 1. ff. de Off. Præf. Prætor. Mynsing. cent. 4. Obs. 68. Carpz. d. Disp. pos. 66. n. 44.* In multis tamen ab Appellatione etiam differt; & quidem: (1) Appellatio est remedium juris communis *l. 1. ff. de Appell.* Supplicatio verò ex gratia & benignitate tanquam ultimum refugium conceditur. *auth. que supplicatio C. de precib. Imper. offerend. cap. ex literis x. de in integr. restit.* (2) Appellatio est remedium ordinarium: Supplicatio extraordinarium (3) in Criminalibus appellare quandoque licet; supplicare non (4) Appellatio regulariter suspendit, executionem iudicati; Supplicatio non item, & sic porro de quibus & pluribus differentiis *Vid. Colleg. Jur. Argent. ad tit. de Appell. ib. 17.* Quod autem supra diximus de Supplicatione, ut ibi liceat supplicare, ubi appellare prohibitum; id limitationem recipit ex Privilegio nostro, ubi tam Appellatio quam Supplicatio infra certam summam, est prohibita *in verb. pag. 403. nicht appelliren, supplieiren, noch reduciren, solle noch moge in liehe wiese.* Huic Privilegio quoque non ab simile est III. Jus supremo cujusque Regni aut Reipublicæ absoluto Domino competens, vi cujus omnis cessat provocatio; cum enim in terris superiorem non recognoscant, nec Appellationi locus esse poterit. In eo tamen differunt: quòd illud jure proprio, hoc non nisi ex concessione superioris competat. Unde cum Imperator mundi Dominus sit *l. 9. ff. ad Leg. Rhod. extra omne dubium erit, quod appellari ab eo nequeat l. 1. §. 1. de Appell.* Et quanquam Pontificii Papam in Ecclesiasticis pro Superiore appellando, haberi velint *per cap. 10. x. de For. Comp. dudum tamen illorum objectionibus satisfecit Liebenthal. in Colleg. Pol. Exerc. 7. q. 3. quin & talem appellantem, ut contemptorem Jurisdictionis Imperialis, centum maricis auri mulctari d. l. probatum dedit.* Imo & Conradum Regem Romanorum Trajectenses, quod à

se ad Pontificem provocassent, pro Reis Majestatis habuisse ex *Ottone Frising.* refert. *Carpzov. d. disp. de Non-Appellando c. 1. pos. 10. n. 26.* Nec plane abludivit ab hoc Privilegio IV. Jus de Non-Appellando ad Cameram, nonnullis Statibus Imperii ex conventionione indultuque Imperatorio competens, vi cuius ab uno Statuum Imperii ad alium, atque sic ad parem seposito Imperatoris vel Camerae iudicio, cuius aliquot exempla adducit *Carpzov. d. disp. pos. 13. num. 48. & seqq.* Nostrum tamen Privilegium in eo longè præ illo pinguius est, quod non alium, sed ipsum Senatam Hamburgensem Judicem constituat. Sic cum Juramento quoque Appellationis ferè coincidit Juramentum Revisionis, quod ii præstare tenentur, qui Revisionem Actorum petierunt, quod non protelandi animo, sed ex necessitate causæ eam desiderent quo de *Vid. Recept. Noviss. de anno 1654. §. in fällen 125.* nisi quod illud in Revisione, hoc verò in Appellationibus exigatur.

C A P. V I I I.

Contraria.

§. I. **C**essat Privilegium nostrum de Non-Appellando (1) si summa litis sexcentorum scilicet florenorum quantitatem vel minimò excesserit; non autem si saltim æquet, uti supra *Cap. IV. §. 3.* diximus (2) si suspectus sit Magistratus: nam quæstio suspecti nunquam censetur sublata, *arg. c. accedens. 1. ut lite non contest.* Summotis etiam omnibus exceptionibus *Carol. de Crass. except. 24. super stat. exclud. omn. except.* Nec Civilis tantum sed & Divini Juris ratio exigat ut lites à non suspectis iudicibus decendantur *Job. Bapt. Marschesanus Commiss. 3. num. 46. cum seqq. P. 1. c. quod suspecti. 3. q. 5. Luc de Penn. l. facultas. n. 10. & 12. C. de Jure Fisci. lib. 10. Menoch. de Arbit. casu 152. lib. 2. quam periculosum enim sit litem movere sub iudice suspecto constat ex l. apertissimi 16. C. de Judic. tristissimosque eventus inde sequi solere satis edocet *Cravetta Consil. 132. num. 25.* liquidem tales quæstum pietati ducunt, & pecuniam veluti mercedem prudentiæ deposcunt *c. accusatores vel testes. 3. q. 5.* hinc recusationis quæstionem tolli non posse concludunt *DD. Luc. de Penn. l. curialib. num. 1. C. de Decurionib. lib. 10.**

Schrader

Schrader de feud. Tom. 2. part. 10. sect. 3. num. 90. Vid. Andr. Knich. de Sax. non prov. jur. verb. liti provocat. nesc. cap. 2. pr. quæ autem causæ illæ sint ob quas repudiari ut suspectus Magistratus vel Judex possit, pluribus deducit Siruv. Exerc. 9. ib. 11. Non tamen sufficit allegasse quod suspectus judex videatur, sed probetur quoque causa illius necesse est, cum judex alias præsumptionem boni viri pro se habeat, l. fin. Cod. de Except. l. 4. C. de Jurisd. Ludov. Gilbansen in Arbor. Jud. Civ. c. 5. ram. 10. n. 2. & 78. nisi deficiente alia probatione, juramento perhorrescentiæ id obtinere velit. Vid. Gerb. Feltmann. tr. de Jur. Perhorresc. c. 2. n. 25. & 26. p. 10.

§. II. (3) In casu denegatæ vel protractæ justitiæ. Privilegia enim hujusmodi, semper optimè ab illo Magistratu, à quo appellare est prohibitum, justitiam administrari præsupponunt, imo requirunt, utpote idè inventa & indulta, ut si qua per inferioris judicis sententiam aliquid minus juste sit determinatum, superior privilegiatus in melius id reformare possit. Si igitur justitia protrahatur vel plane denegetur, cessabit utique Privilegium, quod ad casum hunc insolitum & non expressum extendi non debet, quia tantum disponit quantum loquitur, & non ultrà ut in simili dicit Bald. in l. Testamenta in f. C. de testam. Rol. à Valle lib. 4. Conf. 68. num. 19. Carpzov. sapius d. disput. de Non-Appellando pos. 63. num. 25. & seq. Requiritur tamen & hic ante omnia ut denegatio justitiæ demonstretur, vel per testes vel per documenta aut etiam quandoque per juramentum, trinamque requisitionem Judicis s. implorationem præviam exigit Dn. Joh. Georg. Nicolai in Process. Jur. Parr. 2. c. 13. num. 15. p. m. 126. & 127. Neque tamen idcirco statim Appellatio à Camera recipitur, sed, querelâ ea propter apud Cameram interpositâ, Promotoriales prius decernuntur; ita enim Gerbard. Feltmann. de Furam. Perhorresc. c. 16. n. 17. p. 78. Juvabit & id meminisse, inquit, quod si querela sit facta contra eos Principes, à quibus non appellatur, Cameram Spirensis non illicò solere ad se trahere liti principalis cognitionem, sed eam prius decernere Promotoriales, ut intra mensis spatium justitia administraretur. Ord. Cam. Spir. P. 2. tit. 28. §. 2. junct. Ord. Cam. d. anno 1500. art. 13. sic dicti à promovendo vulgo, quia promovent, i. e. maius aut retardant justitiæ administrationem, ut scribit. Joh. Blum. Proc. Camer. T. 37. n. 21. Posteaque demum si adhuc justitia non administraretur, causæ illius cognitionem ad se jure Camera pertrahet. Feltmann. & Nicolai l. c.

§. III. Hic porro quæritur: An subditi renunciare huic Privilegio possint? quod primo quidem intuitu affirmandum videtur: cum quilibet juri & favori pro se introducto renunciare possit *l. pen. C. de Pactis*. Sed rectius Negatur: (1) enim non tam Civibus Hamburgensibus quam ipsi Magistratui ob bene merita hoc Privilegium concessum est; uti apparet *ex verb. pag. 402.* das haben wier angesehen solche ihre zünliche bitte / auch die getreue dienste so ihre bozdern weiland unsern Bozfahren am Reich Romischen Kaysern und Konigen loblicher Gedachnis / und dem heiligen Reich oft williglich gethan / und uns und den Heiligen Reich / Hinführo wol thun mogen / und sollen / und darum mit wolbetragtetem Michte / guten Raht und rechten wissen / den gemeldten Burgermeistern und Raht der Stadt Hamburg / diese besondere gnade gethan / und Freiheit gegeben. Jura autem non permittunt, Legibus ac Constitutionibus renunciare, quæ non solius renunciantis, se etiam tertii favorem & utilitatem publicam respiciunt *arg. l. ult. C. de Pactis ubi Jason & DD. l. 55. ff. de Legat. 1.* (2) hoc Privilegium verbis prohibitivis est conceptum, annexa simul ei clausula Cassatoria *in verb. pag. 403.* auch dieselbe appellation, reduction oder supplication, und was darauf gehandelt und furgenommen wird / ganz kraftlos / nichtig / und von unturden sein soll. Quo casu renunciationem cessare tradunt. *Gloss. in cap. Statutum in pr. verb. committatur extr. de rescriptis in 6. & in l. 58. ff. de Ritu Nupt. Jason. in l. pen. n. 16. C. de Pact. Bald. in l. ult. C. de Edi. Div. Hadr. tollend.* Huc (3) etiam faciunt *verba Privilegii pag. 403. in pr.* nicht appelliren, suppliciren, noch reduciren solle noch moge in keine weise. Si ergo nullatenus permittenda est appellatio, utique nec tum obtinebit, quando fuerit renunciatum Privilegio à subditis; nam dictio universalis negativa omnes includit casus, *Bursat. Consil. 16. num. 48. Surd. decis. 265. num. 30.*

§. IV. Proxima ab hac quæstio est; An in causa Nullitatis cesserit nostrum de Non-Appellando Privilegium? quam licet multi DD. affirmant, inter quos imprimis *Gail. lib. 1. Obs. 135. Reink. de R. S. & lib. 1. Class. 5. cap. 7. n. 42. Melch. Gold. tom. 1. Const. Imper. fol. 100.* Contrarium tamen verius esse, patebit (1) ex tenore Privilegii nostri, quo nec appellatio, nec reductio, nec supplicatio aliave provocatio ullo modo admittitur, nicht appelliren, suppliciren, noch reduciren solle noch moge in keine weise; quæ verba posteriora (nullatenus, nullo modo, nequaquam, penitus) ejus habentur efficacix, ut, quia sunt universaliter

saliter negativa, comprehendant ea, quæ alioqui non comprehenderentur, *Magon. decis. 38. n. 10. Hieron. à Laurent. decis. 78. num. 11. Simon de Præs. de interpret. Ult. Volunt. lib. 2. interp. 3. dub. 2. num. 12. & seqq.* Quid ni ergo iisdem etiam deductio nullitatis esset notata? idque (2) eo magis, quo renunciatio generalis fuerit annexa speciali quorundam remediorum renunciationi, ex qua tanto fortior habetur, ita ut reliqua omnia includat: uti in simili habet *Carpzov. P. 2. C. 17. def. 2.* (3) Et quis non animadvertit, si provocatio admitteretur nullitatis pallio tecta, fraudem esse adinventam privilegio, cum quivis, jus Appellandi sibi haud concessum animadvertens, nullitatis deductionem prætereundum posset: atqui Privilegium, ex gratia singulari à Principe indultum haud illusorium esse debet, *c. si civitas exco. de sentent. excomm. in 6.* sicuti nec alia quævis dispositio effectu suo defraudanda *Petr. Pec. de restam. Conjug. lib. 3. cap. 17. num. 2. Jac. Menoch. conf. 392. num. 10. Surd. conf. 125. n. 8. Vid. omnino Andr. Trich. de Saxonia non prov. jur. verb. litiis provoc. nesc. c. 1. num. 100. & seqq. usque ad finem*, ubi multis hanc sententiam defendit in favorem Domus Saxonice.

§. V. Ut ut autem alias naturali rationi non inconveniens sit, ut eo, quo quid constitutum sit, modo rursus dissolvatur *l. 35. ff. de R. J.* Imperator tamen, licet Privilegium hoc concesserit Hamburgensibus, auferre nequit, siquidem Privilegia ob bene merita indulta, quale hoc nostrum est, revocari minimè possunt. *Roman. Consil. 436. Alexand. lib. 4. Conf. 50. Nicol. Reusn. lib. 1. Conf. 1. num. 5. Menoch. Consil. 2. n. 139. Besold. P. 1. Consil. 7. n. 104. Bald. in l. cum milit. ff. de dolo. Arnold. de Reig. in Thesaur. Jur. sub voce Privilegium n. 38. D. Richter. Decis. 4. num. fin.* Ne quidem sub prætextu abusus vel ingratitude, *Schrader apud Borcholt. P. 2. Consil. 16. §. similiter, ibique allegati.* Nec si merita & servitia iisdem exactè non respondeant, cum defectum meritorum, Principis suppleat liberalitas. Hujusmodi enim Privilegium transit in contractum, cum ob causam, merita scil. datum sit. *Bartol. in l. 2. num. 6. ff. de jur. immun. Bald. in l. qui se patris. p. 34. C. und. liber. Carol. Tapia in l. ult. P. 1. c. 9. num. 1. ff. de Const. Princ.* Notum autem est contractus habere præstationis necessitatem etiam in persona summi Principis *Theod. Reink. de R. S. & E. lib. 1. Class. 3. cap. 12. num. 9. Gail. lib. 2. Obs. 55. n. 7.* Licet namque Princeps non ligetur, lege Legis, ligatur tamen lege Conventionis veræ vel quasi

Reink. d. l. num. 10. alias sane nemo reperiretur qui cum Principe contracturus esset. *Carpzov. Decis. 87. n. 9. & in tract. de Lege Regia cap. 3. sect. 14. n. 15. Bald. in l. 1. ff. de Const. Princip. & in l. Principes ff. de Legib.* utitur enim Princeps in Contractibus jure communi & ad instar privati utitur, adeo ut ex plenitudine potestatis, ab iis discedere nequeat. *A. Fab. in Cod. lib. 3. tit. 22. def. 12. num. 1. Decian. Consil. 35. num. 1. Dom. Cardinal. Tusch. tom. 6. lit. P. Concl. 690.* Quis autem ambigere vellet Privilegium de Non-Appellando Hamburgensibus ob bene merita & sic ex conventionione esse indultum, cum expressa hac de re existent *verba pag. 402. des haben wiew / angesehen solche ihre demutige zuntliche bitte / auch die getreuen dienste / so ihre bozdere / weiland unsern Vorfahren am Reich / Romischen Kaysern und Konigen loblicher gedachtnis / und dem Heiligen Reich oft williglich gethan / und uns und dem Heiligen Reich hinfuhro wol thun mogen / und sollen.* Quin etsi nuda gratia Imperatorem ad hoc impulisset, multo tamen verecundius, & Majestate ejus esset dignius, Privilegium ita semel concessum, sine causa non revocare *p. tradita Nicol. Reusner. lib. 1. consil. 1. n. 177.* Quia vel sola mutatio voluntatis in supremo Principe videtur indigna ejus Majestate. *Anton. Fab. in Consult. de Ducat. Montiferr. part. 1. fol. 11.*

§. VI. Quemadmodum verò Imperator nemini atque adeo nec Hamburgensibus directò sua auferre potest Privilegia, ita nec per indirectum, concedendo nimirum in præjudicium eorum speciale alicui de Appellando ad Cameram Privilegium, derogare huic Privilegio quicquam poterit. Quia (1) parum specialis habet efficacix Privilegium de Appellando, eoque minus, quo propius accedit ad jus Appellandi omnibus populis commune, perindè ac ipsa defensio, *c. 5. in fin. extr. de except. c. 61. extr. de appell.* ut ergo jus commune cedit Privilegio *l. 1. §. 2. & l. 3. ff. de Const. Princip. l. 18. ff. de LL.* ita etiam generale indultum speciali Principis concessioni. Cumque (2) jam dudum à Carolo V. Imperatore Privilegium de Non-Appellando fuerit concessum, antiquius est omnibus indulto posteriori, quo Cæsarea Majestas Privilegio anteriori derogare nequit, quia Principum concessiones semper sunt intelligendæ (salvo jure tertii) *Jason in l. quo minus num. 11. ff. de flum. Orlav. Cacheran. decis. 90. num. 11. Herm. vult. 3. Consil. Marburg. 35. n. 160.* (3) Nec potest tueri se Privilegio qui in alieno litigat foro, quo ipso ordinationi judicis illius se submit-

tit, & quasi contrahendo juri suo renunciat, l. 3. §. idem scribit ff. de Peculio. *Surd. decis. 13. num. 67. Knich. de Sax. non provoc. jur. verb. lit. provoc. nesc. cap. 3. num. 13.*

§. VII. Coeterum num non-usu amittatur & præscribatur hujusmodi Privilegium supra jam jam *Cap. 1. §. 6. & Cap. 2. §. 3.* fufius deductum est, quo brevitatis studio L. B. remissum volo. Colophonem huic capiti, totique simul disputationi imponat illa Quæstio: An in puncto competentix vel incompetentix Judici Hamburgensis Privilegium de Non-Appellando cesset? & dicendum utique quod sic; nec Privilegium de Non-Appellando ad casum competentix se extendit: uti in simili decidit *Carpzov. Disput. de Non-Appellando. pos. 64.* quia præjudicialis hæc quæstio est, nondumque fundata Magistratus illius in tali causa jurisdictio est, quod tamen vel maxime adhoc Privilegium requiritur. *arg. l. fin. ff. de Jurisd. adeoque in dubio potius pro jure Communi pronunciandum, quamdiu exemptio nondum probata arg. l. 5. ff. de Judic. l. 32. C. de Appell.*

COROLLARIA.

I.

Qui ad navem reficiendam pecuniam credidit, habet hypothecam cum personali privilegio.

II.

Maritus res dotales mobiles alienare potest,

test, etiam qua servando servari possunt.

III.

Evictio non praestatur in donatione simplici.

IV.

Fiscus habet hypothecam cum jure prelatio- nis.

V.

Litis contestatio aliter quam negativè fieri non potest.

Ex Officina Typographica...